

HANÁCKÉ NOVINY

O prostějovském fotbalu s Františkem Jurou: Trénování byla dobrá škola pro politiku

11

Příloha: Stavba, veřejná zeleň, hobby

15

Tradice: Děkovný průvod se v Samotíškách spojil s hody

33

Koyo.

Pohádkový hrad. Bouzov patří každoročně k nejnavštěvovanějším památkám Olomouckého kraje. Jen v roce 2017 sem zamířilo přes 111 tisíc turistů. Díky tomu neměli na rozdíl od jiných míst problém se sháněním průvodců. Foto: Patrik Malach

Rezervace se změni na přírodní les

GRYGOV

Správa olomouckého městského lesa Království u obce Grygov bude mít podobu bezzásahového režimu. Les dostane čistě přírodní charakter, vyhne se mu tedy kácení i jiná údržba. Olomouc za to získá od státu náhradu pět milionů korun ročně po dobu padesáti let. „Historicky byly všechny porosty v celém lesním komplexu Království intenzivně obhospodařovány. Nyní to bude možné jen v okolí lesních komunikací, aby nebyla ohrožena bezpečnost návštěvníků,“ uvedl olomoucký primátor Miroslav Žbánek. (paš)

Muzeum představí zvířata minulosti

OLOMOUC

Výstava realistických modelů vyhynulých zvířat Giganti doby ledové 2 bude po pěti letech opět k vidění v olomouckém Vlastivědném muzeu. Otvírá 26. dubna a k vidění bude do 23. června. Dospělí za vstupné zaplatí 120 korun, mládež polovinu. Rodinná vstupenka přijde na 290 korun. (paš)

Průvodce na zámku? Často nedostatkové zboží

Hrady a zámky po zimě otevřely a turisté se hrnou. Někteří správci památek se ale museli hodně snažit, aby měl návštěvníky kdo provázet. Sehnat je především pro mimosezonní měsíce není snadné.

PETRA PÁŠOVÁ

OLOMOUCKÝ KRAJ

Kastelán Martin Váňa ze zámku v Čechách pod Kosířem na Prostějovsku hledal pomocníky ještě

zkraje roku. „Místa se nám podařilo zaplnit, nicméně bez problémů to nebylo. O prázdninách studenty vždy najdeme, ale mimo hlavní sezonu v květnu, červnu, září a říjnu už je to problematictější. Spo-

léhali jsme na aktivní seniory, ale zřejmě nemají problém najít práci. Musíme teď víc kombinovat služby,“ uvedl Váňa.

Důvodem, proč lidé provázejí, je přitažlivost práce. „Nevýhoda je, že jde jen o sezonu,

nejsem schopni nabídnout celoroční zaměstnání. Jsou to nepravidelné víkendy, všední dny, svátky, komplikuje se to. Hledáme spíš mezi nadšenci. Je pravda, že mzdy se průvodcům zvedaly, mají sto korun na hodinu,“ řekl kastelán.

Umět jazyky a mít čas

Po průvodcích se museli poohlížet například i na zámku

Jánský vrch na Jesenicku. Skončilo víc lidí, náhrada nebyla hned po ruce. Zbývající volná místa by se měla zaplnit po už domluvených pohovorech. „Národní památkový ústav udělal výběrové řízení a vůbec poprvé oslovil i vysoké školy, takže se hlásilo celkem dost lidí. Jenže tito průvodci nejsou většinou odsud, pokryjí prázdniny,

ale my máme spíš problém v okrajových měsících,“ pokračovala ramena kastelánka Kateřina Danielová. Zájemcům přitom mimo jiné nabízejí taky ubytování. „Hned nepoznáte, jestli je to dobrý nebo špatný průvodce. Nováčci dostávají první rok jednu trasu. Podle toho, jak jim to jde, pak další.“

pokračování na str. 2

WWW.HANACKENOVINY.CZ

Největší nabídka od místních výrobců

www.terno.cz

Focení s dronem: seshora vypadá vše jinak

PETRA PÁŠOVÁ

OLOMOUC

Hrad Bouzov, Černo-
vírský les nebo třeba
Chomoutovská jezera.
Nejen tato známá místa
si vybral jako motiv pro
své fotky Olomoučan Patrik
Malach. Na sociálních sítích
vzbudily jeho snímky z Olo-
moucka velký ohlas. Všechny
pořídil pomocí dronu.

Patrika fotografie zajímala
už odmala. „Dřív jsem hod-
ně fotil telefonem, ale kvůli
pokusům o noční foto jsem
si pořídil zrcadlovku. Teď
mám zase telefon, už s kva-
litním fotoaparátem, fotím
tedy převážně s ním. Foták
jsem prodal a koupil si malý
dron,“ prozrazuje devěta-
dvacetiletý muž.

Pomocník dron

Fotografii nestudoval, zdro-
jem informací mu byl inter-
net a knížky. „Třeba dlouhý
čas pro noční fotografování
mi dělal problémy. Koukal
jsem tak dlouho na YouTu-
be na návod, až jsem na to
přišel,“ směje se. Když ho
napadlo fotit z výšky, pro-
blémy překvapivě neměl.
„Výšky mám rád, nebojím se
jich, rád se dívám do krajiny
nebo města. Dron tak pro
mě byl jednoduchou cestou
k tomu, abych se lépe a po-
hodlněji dostal na netradič-
ní místa,“ popisuje. Létající
stroj se zabudovaným objek-
tivem ovládaný přes aplikaci
na mobilu vlastní asi tři čtvrti-
letě roku. Nejraději má, když
je některé místo vidět přímo
pod dronem. Pokud vybere
dobrý motiv, výsledek málo-
kdy zklame.

Olomouc je z výšky krásná

Prvním snímkem pořize-
ným z výšky, který Patrik

Na snímku Černo-
vírský les u Olomouce z ptačí perspektivy.

Foto: Patrik Malach

na sociální síť vložil, byla
bazilika na Svatém Kopečku
v Olomouci. Takový ohlas
nečekal. „Byl jsem zvědavý,
jak se to bude lidem líbit
a zájem byl velký, asi pět set
lidí na fotku kliklo, že se jim
líbí. Je to pro mě motivace,
abych zkoušel nová místa.
Teď se ptám lidí na návrhy,
co by chtěli nafotit. Řada
z nich mi poslala soukromé
zprávy, jestli bych jim fotky
nemohl poslat v plném roz-
lišení, protože by si je chtěli
vytisknout a pověsit na zeď.“

To člověka určitě potěší,
říká rodilý Olomoučan.

Místo, které ho při focení
překvapilo, byl Černo-
vírský les. „Tip fotit tam mi napsal
jeden pán. Kouknul jsem se
do mapy a zdálo se mi to
zajímavé, výsledek mě ale
překvapil. Netušil jsem, že
to místo bude tak hezké.
Olomouc z výšky je krásná,“
neváhá s chválou.

Dron má svá pravidla

Lidí, kteří létají s drony, při-
bylo. Je ale potřeba dodr-

žovat předpisy. Stroj se smí
vznášet jen v dané výšce,
zakázaná jsou centra měst,
některé budovy a taky se
nesmějí fotit lidé. Letecké
zkoušky pak musí složit
ten, kdo by si chtěl létat
vydělat. „Je nutné řídit
se zákonem, takzvaným
Doplňkem X, který vydala
Letecká správa. Je docela
přísný, ale hodně lidí o něm
neví,“ upozorňuje Patrik
Malach s tím, že je potřeba
být opatrný a nepoško-
dit cizí majetek. „Technika

může zradit. Výhodou je, že
si pamatuje místo vzletu,
a tak se automaticky vra-
cí, když ztratí signál. Nikdy
však není sto procentní. Člo-
věk by tak měl mít dron stále
na dohled a s sebou vždy
ještě partáka, který ho bude
hlídat, bude mít vizuální
kontakt,“ pokračuje.

Legrace za desetitisíce

Dron, se kterým fotograf
létá, má velikost mobilního
telefonu a lidé většinou ani
nepoznají, že okolo nich

proletí. Cenově se stroje
této střední kategorie po-
hybují od deseti do patnácti
tisíc. „Ten můj má zabudo-
vaný fotoaparát s Full HD
kamerou, ale protože se
chci posunout dál, rád bych
si pořídil vyšší třídu. Má 4K
kameru, velikostně je ale
stále zhruba stejný. Jsou to
nejmenší drony. Baterie ale
nevydrží moc dlouho, asi
čtvrt hodiny letu. Člověk si
tak předem musí pečlivě
rozmyslet, co a jak bude fo-
tit,“ zamýšlí se Malach. Pro
jistotu s sebou vždy vozí tři
náhradní baterie.

Zálusk na Litovelské Pomoraví

Nejdřív fotil objekty a bu-
dovy, později se přesunul
k přírodě a zajímavostem
v ní. Chystá se ke své oblí-
bené řece Moravě, rád má
i Litovelské Pomoraví smě-
rem k Litovli, Tovačov a jeho
rybníky, hrad Bouzov při
západu slunce. Zamýšlí, že
by se posunul i kousek dál
od Olomouce a ukázal lidem
něco jiného. Nedávno fotil
satelitní vysílač Sigma, asi
půl kilometru od Olomouce,
nazval ho Olomoucká raketa
a lidé prý nevěděli, kde stojí.
„Přitom jde o známý bod. Za-
razilo mě to, ale spousta věcí
vypadá seshora jinak,“ krčí
rameny. Právě to ho na tom-
to způsobu focení baví nej-
víc. I místa, kudy chodíme
denně, vypadají z ptačí per-
spektivy neznámě.

Kromě nových míst teď
zvažuje i licenci. „Dostal
jsem už několik nabídek
na profesionální komerční
focení. Odmítám je, protože
to zákon neumožňuje. Ale
láká mě to, je to zase posun
a kdybych si tím přivydělal
nějakou korunu, bylo by to
příjemné,“ usmívá se.

INZERCE

Mráček myčka

ruční mytí automobilů

Wellnerova 7, Olomouc

- mokré či suché čištění interiérů
- voskování laku / renovace
- mytí motorů
- leštění skel
- čištění kamionů, autobusů, karavanů, motorek...

Při mytí a čištění používáme techniku firmy
KÄRCHER a ekologickou autokosmetiku
značky Chimigal – Ecoservis.

www.mracekmycka.cz
776 101 100

Vychytávky pro turisty: poeziomat i mobilní průvodci

PETR KOMÁREK

STŘEDNÍ MORAVA

Turistickou sezonu
může návštěvníkům
hanáckých měst zpes-
třit několik pozoruhodných
zařízení. V Olomouci mají
poeziomat přehrávající díla
známých básníků, ve Štern-
berku zprostředkovávají vý-
klad o památkách klikotoče.
Na výlet se dá vyrazit také
s chytrým telefonem, Přerov
s Prostějovem pro ně přípra-
vily mobilního průvodce.

Na Václavském náměstí
v Olomouci stojí od roku
2016 poeziomat. Projekt Ond-
řeje Kobzy spojuje zvuky
města poblíž dómu sv. Vác-
lava s přednesem osmnácti
autorů. Vznikl ve spolupráci
spolku Piána na ulici, Piána
v Olomouci, Českého rozhla-
su a města Olomouc.

Třetí město s poeziomatem

Po stisknutí tlačítka se turistovi
přehrají díla Ivana Blatného,
Karla Plíhala, Aleny Nádvorníkové
nebo Jiřího Wolkera. Prostějovského
rodáka reprezentuje báseň o
nedalekém Svatém Kopečku, kam
jezdil za svými prarodiči.

Aplikace o Přerovu nabízí informace
o památkách, tipech na výlety, kalendář
kulturních akcí nebo přehled restaurací
a ubytování. Mobilního průvodce si lze
zdarma stáhnout do chytrých telefonů.
Stejného má třeba i nedaleký Prostějov.

Foto: Repro Hanácké noviny

Londýna, Berlína a Moskvy.
Uplatil se dokonce i v New
Yorku.

Pro výklad zatočte klikou

Jak návštěvníkům přiblížit
historii města a přitom zby-
tečně neutráčet za elektřinu.
Ve Šternberku nechali před
více jak deseti lety umístít de-
vět klikotočů. Pohánjí je lidská
síla. Každý, kdo chce slyšet
povídání na některém ze za-
stavení, musí nejprve zatočit
klikou.

Nápad s netradičními pří-
stroji byl v roce 2008 první
svého druhu v České republice.
Po zatočení si lidé mohou
vybrat některou z nahrávek.
V nabídce jsou příběhy štern-
berských památek či informa-
ce o okolních domech na ulici.
„Černé skříňky“ mluví česky,
anglicky nebo německy. Kli-
kotoče jsou vybavené i cedul-
kami s historickými fotogra-
fiemi jednotlivých míst.

Aplikace umějí i navigovat

S mobilem v ruce se v Přerově
nikdo neztratí. Zvláště, když
používá průvodce pro chytré
telefony. Aplikace se zamě-
řuje na místní památky, tipy
na výlety, pravidelné kulturní

Olomoucký poeziomat na Václavském
náměstí u katedrály sv. Václava. Po stis-
nutí tlačítka přehraje například báseň
Svatý Kopeček, kterou napsal rodák
z Prostějova Jiří Wolkler.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

akce, restaurace, ubytování či
dopravu. O všem poskytuje
nejzákladnější informace, pří-
padně otevírací dobu a kontak-
ty na provozovatele.

Pokud návštěvník chce,
může jej mobilní průvodce
do dané lokality také navi-
govat. Při práci s aplikací se
nicméně neobejde bez při-
pojení k internetu. Podobná
se dá stáhnout i pro nedaleký
Prostějov či Květnou zahradu
v Kroměříži.

Dlouholetý skautský vedoucí Lubomír Vaňák staví na osobním příkladu: Ukazujeme, že jen telefon a počítač nestačí

V roce 1989 založil Lubomír Vaňák z Dubu nad Moravou se ženou turistický oddíl. „Nápad byl její, já souhlasil, ale chtěl jsem to dělat podle spisovatele Jaroslava Foglara. Snažili jsme se do dětí dostávat základy skautingu, které jsem načerpal z jeho knih a také v roce 1968, kdy jsem si v deseti letech založil při čtenářském klubu časopisu Skaut-Junák vlastní družinu,“ vzpomíná na začátky svého celoživotního dobrodružství dlouholetý skautský vedoucí řečený Ester. Se svými skauty později procestoval skoro celou Evropu a také reprezentoval Českou republiku s oddílem na národním jamboree v Kanadě. Navštívili i dalekou Austrálii.

ONDŘEJ ZUNTYCH

► Skauting vás tedy drží už od roku 1968?

U nás byl skauting zakázán celkem třikrát. Nejdrív fašisty a po válce komunisty. Mnohé z pestrého skautského programu tyto totalitní garnitury využily ve svých mládežnických organizacích. Třetí obnova byla právě v roce 1968. To jsem byl jako desetiletý v Olomouci a ve stánku jsem viděl nulté číslo časopisu Skaut-Junák. Na titulní straně byl krásný obrázek od Zdeňka Buriana, jak si vedoucí podává ruku s chlapci, za nimi je totem s bobrem, úžasné... Chytl mě to, začal jsem se zajímat.

► Jak založení družiny desetiletým klukem vypadalo?

V časopisu uváděli, že je možné založit čtenářský klub, tak jsem si napsal do Prahy a začal s nimi komunikovat. Bylo to ale jen krátkou dobu, protože pak přišli v srpnu 1968 tanky a okupace vojsky Varšavské smlouvy. Od roku 1970 byl zase skauting zakázán. Oslovil mě ale natolik, že jsem doslova zhltal všechny Foglarovy knihy a kreslené seriály. Dodnes se jeho knihy čtou. Čekal jsem pak skoro dvacet let, než přišla další obnova po revoluci 1989. Mezitím jsem byl na škole v Brně, kde jsem jezdil s trampskými osadami na vandry, byl na vojně a po ní se oženil a založil rodinu.

► Jak hodnotíte vývoj skautingu od roku 1989?

Skaut se rozvíjel hned po revoluci, bylo to hektické. Do skautské organizace přešla spousta pionýrských oddílů, které v této organizaci nikdy nebyly. Na počátku devadesátých let nás bylo okolo 120 tisíc. Časem se to proselo, myšlenkově jsme se rozcházel. Byli zde lidé poplatní bývalému totalitnímu režimu, kteří spolupracovali s StB a dostávali skautské vedoucí i do vězení. Znal jsem bratra Juráně – Jasana, který musel pracovat v uranových dolech, kde ho nechali nosit rudu v holých rukou, což se samozřejmě projevilo na jeho zdraví. Takových případů byla spousta.

U nás v Dubu jsme začali takzvaně „na zelené louce“. Neměli jsme žádné vybavení a klubovnu jsme získali po svazácích. Čtyři holé zdi a děravá střeška. Pustili jsme se s elánem do oprav. Během několika let se nám vlastním úsilím podařilo klubovnu pospravit a s pomocí obecního úřadu

zařídil. Dnes je to velmi slušná základna s táborovým vybavením.

► Čemu čelí skaut dnes?

Mám obavu z vývoje společnosti, která žije materiálním způsobem. Přibývá neúměrně byrokracie, vyhlášek a omezení. Skauti mají zaměřenou činnost do přírody, jenže to začíná být čím dál problematičtější. V naší zemi je jen minimum pozemků, které patří skautům. Většinou se pronajímají louky na táboření od soukromých vlastníků. Když se pak rozhodnou pozemek prodat, dostává se spousta oddílů do problémů. Z této situace máme obavu. Ve světě mají některé země výhodu, že mají svá tábořiště patřící vysloveně skautingu. Když jedeme do Holandska nebo Kanady, mají tam desítky takových. Tento styl je už moc moderní, alespoň pro nás. My naše tábořiště na Dražanské vrchovině milujeme a nedovedeme si vůbec představit, že bychom o něho přišli. Jezdíme sem desítky let. Na velké louce jsou postavená týpí, na malé podsady pro naše prcky. Je okolo toho spousta práce, ale nás to baví. Společně s námi už tábořili skauti z Holandska, Kanady, Francie, Estonska a byli nadšení, protože tento styl neznají. Ukazujeme jim svoje rituály a vysvětlujeme naše přezdívkové. Když jsme dostali povolení od majitele složit soušku, kanadští skauti se u ní fotili, jako by ulovili medvěda.

► Na Hané i jinde přibývá mladých skautů, jak si to vysvětlit?

Teď je nás 65 tisíc celkem a křivka stoupá. Rodiče zvažují, kam dítě dát a ne každý může hrát fotbal, hokej. Za celých třicet let jsme nikdy nedělali nábor. Odpad bývá kolem puberty, to je problematické období. Mladí začínou dojíždět na školy, zlákají je jiné možnosti. Hranice puberty se bohužel posouvá čím dál níž, takže dnes nám děti blbnou už od dvanácti. Ale to jsou pořád na základce. Většinou to začne drhnout s nástupem na gymnázia, střední a vysoké školy. Po škole pak hledají práci, bydlení a zájem pro založení rodiny. Potom je otázka, zda se vůbec vrátí. Nám se naštěstí vracejí rodiče, kteří kdysi začínali, se svými dětmi. Se ženou tomu věnujeme spoustu času. Musíte do toho dát srdce a vlastním příkladem dětem ukázat, že to stojí za to skautovat. Chceš to dělat? Dělej to pořádně. Dnes mají děti spoustu dalších aktivit a kroužků. Stává se, že potom děti

nedělají vše pořádně. U nás je letní tábor vyvrcholením celoroční činnosti. A když se pak sejde na stejný čas i akce jiného kroužku, bývá to potíž. Nelze dvě věci dělat pořádně.

► Když se mluví kriticky o současné mládeži, téměř vždy zazní výtka k počítačům, telefonům... Je to klíse nebo je to tak patrná změna?

Bohužel to platí. Když jsme byli poprvé v roce 2001 reprezentovat republiku na národním Jamboree v Kanadě, kde bylo 16 tisíc skautů z celé Kanady, procházel jsem centrum tábořiště. Stály tam obrovské stany. U některých se táhla dlouhá fronta. Nakoukli jsme dovnitř, byly tam počítače. Vevnitř seděly desítky dětí a hrály hry. Další venku čekaly, až na ně přijde řada. Říkal jsem si: „Bože, ať to nedorazí k nám.“ Zatím jsem neviděl tábory, kde by děti seděly u počítačů, ale brzy asi přijde doba, kdy se tento nešvar objeví i u nás. Na porady už se chodí s mobily. Najdou tam sice hru na schůzku, ale není to ono.

► Kroniky pořád píšete?

Pořád, ale už to taky skřípe, je potřeba přemlouvat. Nedovedu si představit, že by byly psány elektronicky. Naštěstí jsou naši mladší následovníci nakloněni psaným a kresleným verzím, je to něco úplně jiného, když vezmete do rukou knihu. To říkám nejen jako vyučený ruční knihař.

► Když jsme u knih... S tematikou oddílů je jich spousta. Může být některá z nich dobrou motivací ke skautingu?

Určitě. Dnes se navíc k dobrodružné literatuře přidal žánr fantasy. Dva roky jsme dělali hry na téma Pána prstenů. Tam je také souboj dobra se zlem, což vlastně ladí s naší snahou, aby děti rozpoznaly dvě vlastnosti a naučily se pomáhat dobru. Zmíním také třeba spisovatele a kamaráda Miloše Zapletala. Lidé jako on dovedou ocenit práci druhých.

► Mluvili jsme o dětech, jací jsou jejich rodiče?

Nová generace rodičů spoléhá na to, že my jsme motivátoři, kteří je naučí číst knihy, hýbat se, zabavit se v kolektivu, mít nějakou disciplínu. Někteří zapomínají, že to děláme ve svém volném čase a nemůžeme suplovat rodinu. Založili jsme účet na Facebooku a zveme je na akce. Komunikace ale trochu skřípe. Všechny vyzývám, aby reagovali. Jsem rád, když aspoň někdo odepíše.

Lubomír Vaňák se označuje jako skeptický optimista. Věř, že romantika skautingu vytrvá.

Foto: Ondřej Zuntich/Hanácké noviny

► Zakladatelé skautingu Baden-Powell nebo Svojsík vyžadovali velkou disciplínu. Co by řekl na současnou podobu hnutí?

Byli to lidi odchovaní euforií, krásou... Nevím, jak by dnes reagovali. Bez disciplíny to ale nejde. Někteří nás za její vyžadování kritizují, jenže ve volné přírodě se bez ní neobejdeme. Musíme vědět, pokud jde například někdo do lesa, kam má namířeno a za jak dlouho se vrátí... Nejsme jako vojáci, nicméně když se vztyčuje vlnka, vzdáme jí hold. Přece nechceme, aby u hymny lidé stáli v gumákách, v čepici a s cigárem, jak to kolikrát vidíme z některých přenosů.

Baden-Powell a další žili ve velkém nadšení, které dostávalo do dětí. Dnes některé děti reagují tak, že všechno vědí. Mnohdy chybí dětem respekt a úcta k lidem, kteří už něco v životě dokázali. Osobním příkladem ukazujeme, že jen telefon nestačí. Je to dobrá věc, ale jen na něco. Všimněte si, kolik lidí chodí a kouká do něj.

► Liší se skauting na vsi a ve městě?

Myslím, že ještě trochu ano, ale rozdíl se pomalu smazává. Už proto, že lidé jsou pořád online, stále v kontaktu. Ani venkovské děti už moc ven nechodí. Neznají třeba místní části. Řeknou, že se podívají a vytáhnou telefon. Uvědomuji si, že bohužel tvrdý nástup moderních technologií nezastavím. Jsem jako indiáni. Když se ve filmu Tanec s vlky ptal náčelník Kopající pták postavy hrané Costnerem, jestli do jejich země přijdou další bílí lidé, dostal odpověď, že přijdou a bude jich víc než hvězd na nebi. Pokýval hlavou a věděl, že se jejich čas a způsob života krátí. Snad to tak nebude vypadat i se skautováním a romantikou tyto technologie nezašlapou. Byla by to velká škoda. Já se označuji v tomto směru spíš jako skeptický optimista.

Máme se zkrátka dobře, žijeme si ze všech nejlíp. Pak se třeba taky stane, že na táboře přijde borec do kuchyně a nechce jíst polévku, protože ty se u nich doma nevaří. Podobně špenát, pomazánky na svačinu... Potom ochutnají a dají si. V lese na zdravém vzduchu krásně vyhládnou.

► Co skaut a politika?

Skauting by měl být i nadále apolitický. Držíme se toho, ať děláme dobré věci, ukazujeme lidem, k čemu děti vedeme, ale nepleťme se do politiky. Měla by dětská organizace například řešit práva gayů? Ano, můžeme o tom diskutovat, nicméně jen pokud rodiče a děti chtějí. Nelze nikomu nic vnucovat. Jako přítel jsem třeba podporoval Lumíra Kantora – Bizona do Senátu. Jako skaut skauta. Ale nikoho jsem tím nenutil k volbě. To je každého věc.

► Skaut je neziskovou organizací. Vadí vám, když na neziskovky někdo útočí?

S takovými bych si rád podiskutoval, protože mezi neziskovkami je rozdíl. Ve skautu se snažíme dělat nejlevnější prevenci pro stát proti nešvarům dnešní doby v rámci volnočasových aktivit s dětmi a mládeží. Jsme na tom podobně jako třeba učitelé, kteří pracují s velkým kolektivem dětí. Jen to děláme po zaměstnání. Zodpovědnost však máme stejnou.

U nás nespolehneme na dotace. Dvě třetiny nákladů si dokážeme zajistit sami. Sbí-

ráme staré železo, pořádáme country bály. Chce to ale obrovské nasazení. Naštěstí se nám daří děti a mládež motivovat. Podporujeme také charitativní akce jako je Světluška či Kapka. Vedeme děti k ochraně přírody, sázíme stromy, jsme zapojeni do akce Uklidíme Česko a podobně.

► Jak se vám hodí povaha a znalosti skauta v komunální politice?

Úplně v pohodě. Jsem člověk, kterého zvolili ve volbách a já se pro občany snažím dělat to nejlepší, co ve mně je. Problém je šílená byrokratická mašinérie.

► Jste vždy připraven?

Heslo nám trochu sebrali pionýři, ovšem snažím se se být. Ačkoli na některé věci, které život přinese, se připravit nedá. Skaut by neměl propadat panice, ale pokusit se najít v dané situaci řešení. Být připraven není samozřejmost. Někdo se nám směje, proč učíme děti základy přežití, rozdělovat oheň bez sirek... Proč? Jsme nepatrné zrníčko v hlubokém vesmíru. Stačí, aby obrazně řečeno přilétl od Slunce silnější „sluneční vítr“, který by vypnul satelity a celý tento křehký technický svět bude v obrovském problému. Na počítačové síti je v dnešním světě všechno závislé. Když se něco stane a nebude to definitivní zánik civilizace, budeme vědět, jak se zachovat. Hlavně nepanikařit.

Lubomír Vaňák (*1958)

V roce 1990 založil se svojí ženou v Dubu nad Moravou skautské středisko. Dnes má 150 členů, 123 je v dubských oddílech Dakota a Severka. Podílí se na mezinárodní skautské spolupráci (Holandsko, Kanada, Chorvatsko, Francie, Itálie, Polsko, Estonsko, Slovensko, Rakousko, Anglie, Skotsko aj.). Pomáhá 24 let skautskému projektu „Obnova poutního místa ve Staré Vodě“, zapojuje se do charitativní činnosti. Je členem Hanácké družiny Svojsíkova oddílu. Má přezdívkou Ester. Druhé je místostarostou městyso Dub nad Moravou (nezávislý za KDU-ČSL).

Sbory z celého světa se potkají v Olomouci

OLOMOUC

Mladí hudebníci z celého světa zamíří na přelomu května a června na Hanou. Olomouc bude od 28. května do 2. června hostit Mezinárodní festival pěveckých sborů Svátky písní Olomouc. Letošní 47. ročník bude poprvé pod hlavičkou organizace Choral Festival Network, která sdružuje tradiční a vysoce ceněné sborové festivaly a soutěže z celého světa.

Pěvecké sbory na festivalu přitahuje především soutěž Mundi Cantant. Část pro dětské sbory se koná v pátek 31. května od 10 do 14.30 v sále Reduta. Soutěžní přehlídka dospělých sborů následuje o den později od 9 do 16 hodin kromě Reduty ještě i v sále Anag v Paláci Bohemia. „Soutěž je přístupná veřejnosti a diváci si tak mohou vychutnat v krátkých časových blocích svůj oblíbený hudební žánr. Pěvecké sbory soutěží v několika kategoriích jako je duchovní hudba, folklor, soudobá nebo populární hudba,“ uvedl mluvčí festivalu Petr Šrajec.

Koncerty i mimo centrum

Do Olomouce se sjedou pěvecké sbory z Kanady, Kazachstánu, Malajsie, Turecka, Bulharska, Chorvatska, Lotyšska,

Polska a České republiky. Porota soutěže, složená z uznávaných světových i tuzemských odborníků na sborový zpěv, dirigentů, skladatelů se oproti loňsku rozrostla. „Máme šestnáct porotců a lektorů z devíti zemí světa, je jich o šest členů víc než loni,“ podotkl Šrajec. „Raritou v tuzemském i stredo-evropském prostředí bude účast dirigenta z Indie,“ dodal. Soutěžní část festivalu vyvrcholí v sobotu 1. června večer soutěží o absolutního vítěze a závěrečným koncertem v sále Reduta, kde se znovu sejdou nejlépe hodnocené sbory ze Svátků písní Olomouc.

Doprovodný program startuje ve středu 29. května. Aby si koncerty užili nejen návštěvníci a obyvatelé centra města, zpívat a hrát se bude také mimo něj. „Sbory budou zpívat i v olomouckých kostelech a na Horním náměstí chystáme open-air koncert, na kterém zazní spirituální, písňové skupiny Beatles a Queen v podání Ars Brunensis, Komorního sboru Lenky Dohnalové-Mlynářové a spojených pěveckých sborů“ přiblížil Šrajec. Více informací a kompletní program bude zveřejněn na webových stránkách festivalu www.festamusicale.com od 7. května. (paš)

Česko se uklízelo i u Poděbrad, dobrovolníci pročesávali břehy jezera

Pomoci přírodě a svému okolí od odpadků a černých skládek. To je účelem pravidelné akce z projektu Uklidme svět, uklidme Česko. Letos byla hlavním úklidovým dnem první dubnová sobota. Skupina dobrovolníků uklízela i blízké okolí olomouckého jezera Poděbrady.

STŘEDNÍ MORAVA

Na parkovišti u známého rekreačního a rybářského místa se 6. dubna sešla skupina asi deseti lidí. Připojili se k dalším osmdesáti tisícům dobrovolníků, kteří se rozhodli uklidit Česko.

Na březích jezera Poděbrady mezi Olomoucí a Horkou nad Moravou sbírali do pytlů plastové lahve, použité papírové kapsičky či obaly

od potravin. Narazili i na pohozený dřevěný nábytek.

V lokalitě nebyli první, další části okolí Poděbrad už předtím vyčistily jiné skupinky lidí. „Přístup Olomoučanů mě potěšil. Jejich okolí jim není lhostejné. Do uklízení se aktivně zapojily desítky dobrovolníků,“ liboval si David Vančík, který předtím pomáhal s úklidem ve svém rodném Prostějově.

Dobrovolníci uklízeli břehy jezera Poděbrady u Olomouce. Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Tam se s pytlí a rukavicemi chodilo po březích říčky Hloučely nebo v částech města Vrahovice a Krasice. „Jako spolek Přátelé města Prostějova jsme se rozhodli také zapojit a uklidit břehy Romže, která se v Prostějově stéká s Hloučelou a společně tvoří řeku Valovou,“ osvětil Vančík.

Romži s přáteli vyčistili nedaleko Smržic, kde se často rybaří a bohužel i zakládají menší černé skládky. Za necelé čtyři hodiny proto odpadky naplnili přibližně dvacet pytlů. Spolu s nimi vzali staré pneumatiky, dětskou autosedačku či střešní zahrádku z Felicie. (kom)

Pátý ročník dobrovolnické úklidové akce Uklidme svět, uklidme Česko se konal po celé republice. Do různých míst rozeslali organizátoři na 1 500 balíčků s úklidovým materiálem. Desítky tisíc lidí je použily v ulicích měst i ve volné přírodě.

Podle spolku Uklidme svět, uklidme Česko se celkově v průběhu jara uskutecní rekordní množství organizovaných úklidů. Nahlášených jich mají kolem 3 200, což je přibližně stejný počet jako za celý minulý rok. Loni přes 130 tisíc lidí ulevilo přírodě od více než dvou tisíc tun odpadu. (kom)

Moravská vysoká škola Olomouc přivítala na konferenci vědce z 11 zemí světa

Moravská vysoká škola Olomouc (MVŠO) se druhý dubnový týden stala centrem evropské vědecké scény v oblasti ekonomie, managementu, IT a inovací. Na mezinárodní konferenci se potkalo několik desítek vědců v čele se světově uznávanou osobností v oblasti modelování business procesů, profesorem Janem Mendlingem.

Anna Swirka při svém příspěvku na mezinárodní vědecké konferenci pořádané Moravskou vysokou školou Olomouc a společná fotografie z ranního bloku.

Foto: MVŠO

Vědecká konference International Days of Science, která 11. dubna odstartovala, je vyvrcholením mezinárodního týdne na MVŠO. Už od pondělí se na přednáškách, workshopech a seminářích potkávají čeští studenti i akademici s kolegy z Maďarska, Polska či Číny. „International week vnímáme jako příležitost ke sblížení studentů, ale i k získání kontaktu se zahraničními vyučujícími. V podstatě tak studenti získají zahraniční zkušenost, aniž by na skutečný Erasmus vyjeli. Pro mnohé to může být impuls k tomu, aby se na některou z partnerských institucí vydali,“ zmiňuje Jitka Lidaříková, prorektorka pro vnější vztahy. Konference International Days of Science se zúčastní 60 akademiků z 11 zemí.

„Je skvělé, že se nám v hojném počtu vracejí účastníci minulých ročníků konference. Navíc se daří přilákat i nově oslovené významné zahraniční vědce. Přičítám to zejména vhodně složenému programu, odbornému zaměření konference a samozřejmě přátelské atmosféře a možnostem sdílení know-how. Letos se nám podařilo sestavit velice atraktivní program, já osobně se těším zejména na sekci věnovanou ekonomické analýze. Na ní vystoupí Lucía Morales z Dublin Institute of Technology, která se zaměří na otázku vlivu čínské ekonomiky na mezinárodní prostředí. Ve stejném bloku pak vystoupí i čínští profesori z Guangzhou College of Technology and

Business, proto zde očekáváme poměrně živou debatu a rovněž srovnání různých metodologických přístupů,“ dodává Jarmila Zimmermannová, rektorka MVŠO.

Na konferenci nebude chybět Jan Mendling z Vienna University of Economics and Business, který se s téměř 20 000 citacemi řadí mezi nejvlivnější vědce současnosti.

„Jedná se o moji první návštěvu Olomouce. Jsem neskutečně rád, že jsem obdržel pozvánku na konferenci, a že mohu s kolegy probrat odlišné přístupy k současným trendům v oblasti IT a podnikatelským procesům. Konference je skvělé místo právě pro synergii, pro dialog odborníků, kteří se těmto oblastem věnují. Musím říct,

že jsem nadšený i z BEA kampusu. Líbí se mi celý koncept zázemí školy a její zařazení do města a těším se, že právě zde potkám řadu českých akademiků a osobností z podnikatelského světa,“ uvádí Jan Mendling.

Kromě tradičního sborníku, který obnáší všechny kvalitní konferenční příspěvky, bude nejlepším článkem věnováno samostatné vydání vědeckého časopisu EMI. Ten vychází třikrát ročně v tištěné i elektronické podobě, která je založena na „open access“ přístupu. Ty nejlepší články z konference tak budou po úspěšném recenzním řízení dostupné všem zájemcům online zcela zdarma. (pr)

Ostuda Přerova. Zašlé pasáži vrátí lesk

Prázdné výlohy, oprýskané zdivo, špinavá dlažba kolem sloupů. Projít pasáží, která v Přerově spojuje ulice Palackého a Kratochvílovu, není příjemným zážitkem. Jen nemnoho na tom mění fakt, že je v ní umístěna městská galerie, která svými výstavami často reflektuje to nejlepší z historie Přerova a okolí. Teď by se pasáž mohla dočkat obnovy.

IVA NAJĎONOVÁ

PŘEROV

Město vlastní zhruba třetinu výloh, konkrétně od galerie Výstavní síň Pasáž po bývalou prodejnu kol. Právě ty by se měly ještě letos vyměnit. Podle Pavla Ondruje, zastupitele z hnutí Společně pro Přerov a Piráti, chce město jednat s dalšími vlastníky prostor. Na únorovém zasedání zastupitelstva předložil návrh na jednotný vizuální styl výloh v pasáži. „Přijde nám rozumné k této rekonstrukci přistupovat systé-

mově, aby pasáž byla opět zkrášlena ve všech částech,“ uvedl. „Přerov by mohl také přistoupit k variantě odkupu průchodu včetně zastřešení, aby město mělo celou rekonstrukci a následnou údržbu pod kontrolou. Revitalizace pasáže je jeden ze zásadních způsobů, jak oživit centrum Přerova,“ dodal Ondruj.

V současné době už je zde v provozu jen večerka, asijské bistro a vietnamský obchod. Přitom ještě nedávno tu lidé mohli zajít do prodejny kol, nábytku nebo módního butiku. Odliv obchodníků je spojen s konkurencí nákupních

Současný stav. Roky zanedbávaná pasáž by si zasloužila důkladnou opravu.

Foto: Iva Najdónová/Hanácké noviny

V pasáži působila celá řada živností, což ilustruje fotografie z roku 1931.

Foto: Státní okresní archiv Přerov

center, pro běžného návštěvníka může být také odstrašující chování některých zdejších nájemníků v bytech nad pasáží.

Stavitel Josef Köhler

Stranu nynější pasáže blíže kostela sv. Vavřince tvořil dům s číslem 119. Jeho majitelem byl od poloviny 19. století podnikatel Josef Kočí, který postavil v zahradě domu strojnickou dílnu. Nový majitel Antonín Klabazna v roce 1886 přeměnil dílnu v byt. Dalšími majiteli byli Alois a Františka Mühlbergerovi. Dne 25. ledna 1920 získalo budovu Družstvo lidový dům.

Druhou stranu z ulice Kratochvílova zakoupil a začal budovat stavitel Josef Köhler. „V listopadu 1921 požádal

Josef Köhler o povolení na zakoupené parcele postavit třípatrový činžovní dům z ulice Kratochvílova, dvoupatrový činžovní dům z ulice Palackého a jednopatrový, přízemní dům s obchodními místnostmi uprostřed těchto domů a průčelím do průchodu,“ řekl ředitel přerovského archivu Jiří Lapáček. Nový dům dostal číslo 120. Josef a Josefa Köhlerovi koupili v červnu 1922 i zmíněný dům číslo 119 a nechali postavit druhou část pasáže ze strany od ulice Palackého.

Promenádující mládež

V pasáži působila celá řada živností, které se často střídaly. Knihařství, holič, modistka, delikatesní obchod, řeznictví, obchod obuvi či vý-

roba hudebních nástrojů. Zápis policejního nadstrážníka Antonína Hasoně z roku 1930 dosvědčuje dokonce stížnost na proměňování mládeže. „Na každodenní stížnosti obecnostva, které nemůže přes Pasáž projít, musí policie zakročovat, aby alespoň částečně byl průchod uvolněn, a veškeré napomínání proměňujících, že Pasáž slouží pro průchod a ne ku proměňování, zůstává bezvýsledné. Promenádou v Pasáži je skutečně průchod obecnostvu znemožněn a zákaz byl by oprávněn,“ končí protokol. Historické materiály nám dnes dokládají nejen rozvoj architektonicky zajímavého místa, ale i jeho význam pro život tehdejších obyvatel města.

Platba kartou v olomoucké MHD ušetří čas i peníze

Modernizovat. Tak zní dlouhodobý cíl Dopravního podniku města Olomouce. Od příštího roku se v městské hromadné dopravě chystá zavést platbu kartou.

PETR KOMÁREK

OLOMOUC

Na modernizaci olomoucké MHD vydělají všichni, včetně seniorů nad 65 let. Ti budou od letošního července cestovat v zóně 71 dokonce úplně zadarmo.

Bez lístků se v hromadné dopravě obehodí cestující v Ostravě, Plzni či Hradci Králové. Olomouc zatím nabízí kromě papírových i jízdenky ve formě SMS zpráv.

Od začátku příštího roku přibude další virtuální varianta, jak zaplatit. Dopravní podnik nechá autobusy a tramvaje vybavit přístroji zvanými validátory. Zařízení promění cestujícím jejich platební karty v jízdenky. Dopravce o tom rozhodl v březnu. „Olomouc si zaslouží dostat se do 21. století. Mladší i starší generace se naučily používat moderní technologie a možnost platit

Předseda představenstva Dopravního podniku města Olomouce Josef Kaštil. Ve funkci působí od ledna letošního roku.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

kartou jim ušetří čas i peníze,“ řekl předseda představenstva DPMO Josef Kaštil.

Nová jízdenka: šetření minutami

V každé tramvaji a autobusu bude zpočátku jeden validátor, a to buď vepředu u řidiče, uprostřed nebo vzadu. Cestující při nástupu přiloží na dis-

Tramvajová zastávka Šantovka u stejnojmenné obchodní galerie patří v Olomouci k těm mladším. Zdejší koleje jsou tak v mnohem lepším stavu než například ty v ulici 8. května, které už nutně potřebují opravu. Na snímku zastávka u Šantovky ve směru na Tržnici a Envelopu.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

plej platební kartu, v několika vteřinách proběhne platba a načte se jízdenka. Stejný krok je potřeba zopakovat také před vystoupením, aby bylo možné zjistit dobu jízdy. „Chceme zavést novou jízdenku třeba jen na de-

set minut. Podobná tu byla už v minulosti, jenže lidé ji dost zneužívali. Teď se platbou pomocí karet všechno usnadní,“ uvedl Kaštil. Pokud validátor cestujícímu při výstupu ukáže, že nepřekročil vymezené časové rozpětí, za-

platí méně než za lístek s delší platností. Po více jízdách by navíc systém dokázal vyhodnotit, zda už pasažér celkově nezapltil tolik jako za celodenní jízdenku. Pokud ano, doklad na 24 hodin se na kartě automaticky objeví

a k účtování dalších plateb už nedojde.

Zda zůstanou tarify stejné, nebo cena jízdného naroste, má být známé v květnu. Tématem se bude zabývat pracovní komise složená z expertů a politiků.

Časové jízdenky lze nakoupit v e-shopu, který by měla doplnit i aplikace pro chytré telefony. V souvislosti s tím předpokládají v Olomouci omezenou spotřebu původních papírových jízdenek. „Až si je lidé budou kupovat jen ve velmi zanedbatelném množství, zrušíme je úplně,“ sdělil Kaštil.

Do té doby bude DPMO postupně snižovat počet prodejních automatů na jízdenky. „Není ale potřeba se obávat, že najednou zmizí. Ty, které chceme odstranit, budeme odstraňovat postupně. Je to dlouhodobý výhled,“ uvedl předseda představenstva dopravního podniku. Některé ze současných automatů čeká mezitím výměna za modernější provedení. Lidem umožní kromě platby v hotovosti i použití karty. Podle vytíženosti je pak bude podnik z oběhu stahovat.

Dalibor Gondík moderoval pořad v kavárně

Časně ráno byl na nohou a pustil se do práce. Dalibora Gondíka tentokrát zavedla na olomoucké Horní náměstí do Caffè Opera. V poslední den letošního festivalu rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio tam moderoval pravidelný zábavný pořad Českého rozhlasu Dvojka s názvem Ranní Dvojka.

PETR KOMÁREK

Abyste zrána otevřeli kavárnu, se Daliboru Gondíkovi stalo asi poprvé v životě. „Možná jsem za studentských let zavřel nějakou restauraci. Být před šestou v kavárně je věc nevídaná. Ani samotná kavárna to asi nikdy předtím nezažila,“ pousmál se.

Atmosféru v netradičním rozhlasovém studiu si pochvaloval a označil ji za nádhernou. I přes domněnku, že v přízemí domu na Horním náměstí bude ze začátku dubnového dne prázdné. „V kavárně to ale krásně cinkalo a vonělo, bylo to úžasné,“ neskrýval.

Na festivalu v Olomouci poprvé

Do Olomouce jezdí Gondík podle svých slov rád a navíc docela často, protože vystupuje v Moravském divadle. Historické centrum města pro něj tak není ničím neznámým. „Vnímám ho osobně a silně. Mohu říct, že k Olomouci mám opravdu zvláštní vztah,“ prozradil.

Na festival Prix Bohemia Radio v olomouckém prostředí zavítal poprvé. „Finálový večer jsme uváděli s Elen Černou asi před čtyřmi roky, to se ale akce přesunula z Poděbrad do Prahy,“ upřesnil. Na festivalu sleduje, jak se postupně měnil v prestižní událost. Zapřičinit to mohl i jeho přesun na Hanou, k němuž došlo v roce 2016.

Krásné místo pro setkávání lidí

Kromě programu akce oceňuje i jako místo setkávání lidí, kteří by na sebe kvůli pracovním povinnostem běžně tolik času neměli. „To se mi moc líbí, v kombinaci s hezkým prostředím je to paráda.“

V kavárně v sousedství Moravského divadla přivítal u mikrofonu řadu významných a zajímavých hostů, včetně čestné prezidentky Prix Bohemia Radio, herečky Hany Maciuchové. Logicky se hovořilo právě o 35. ročníku festivalu, nebylo to ale jediné téma pořadu Ranní dvojka.

„Povídali jsme si také o hanáckém nářečí nebo právě

Dalibor Gondík během ranního vysílání Českého rozhlasu Dvojka v Caffè Opera na Horním náměstí v Olomouci.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

hanácké svatbě. S profesorem Fialou jsme zase mluvili o olomouckém orloji,“ přiblížil Dalibor Gondík, podle nějž by měl unikátní radniční stroj alespoň jednou v životě vidět a slyšet každý Čech.

Hanáčtina? Pustím si Stracené ráj

Regionální dialekty nejsou známému moderátorovi, herci a baviči cizí. Polovina jeho rodiny pochází z Valašska. „Když moji spolužáci a kamarádi jezdili za strejdou Ádou do Rožnova, případně když teď jezdíme do Slušovic

nebo Podkopské Lhoty, musím jim často překládat. Nevědí totiž, co správně Valaši říkají,“ glosoval.

S úplně jinou mluvou se zase setkal v Plzni, kde několik měsíců působil. K nářečím ho tak pojí vztah, který ještě podtrhují jeho dvě aktuální divadelní role. Tvůrce je napsali právě v dialektu.

U hanáčtiny ho zaujalo hojně používání dlouhého e, v praxi ji ale používat neplánuje. „Moje slovenská kolegyně Adéla Banášová říká: ‚My Slovinci hrozně nemáme rádi, když vy Češi mluvíte slo-

vensky.‘ U nářečí je to podle mě stejné. Mluvíme tak, jak to umíme od narození. Když nářečí neumím, nebudu se do něj za každou cenu tlačit,“ vysvětlil. Těší se ale na hanácké zpívané písničky v podání skupiny Stracené Ráj z Mezic na Olomoucku.

U tvarůžků mě překvapily jejich kombinace

Vždy, když dorazí na Hanou, ozve se Gondík svému kamarádovi, rodákovi z Prostějova herci Ladislavu Županičovi. Odmalička navíc miluje specialitu regionu, tvarůžky. Jíst

Recept s tvarůžky od Dalibora Gondíka

Strýc naučil Dalibora Gondíka speciální recept. Své výrazné místo v něm mají i hanácké tvarůžky. „Nakrájíte brambory na plátky, dáte na ně tvarůžky a necháte to zapéct v troubě. Poté, co se brambory a tvarůžky spojí, vše vytáhnete, pojedíte a prokládáte jemnými doušky slivovice,“ nabízí tip na lahůdku tvář Českého rozhlasu Dvojka. Pokrm Gondík podle svých slov poprvé vyzkoušel v patnácti letech a zachutnal mu.

syrečky ho naučil otec. „Nedávno jsem v Divadle Bolka Polívky v Brně účinkoval ve hře Luboše Baláka o třech mužích sedících v prostějovské sauně. Hned vedle divadla je nádherná firemní prodejna olomouckých tvarůžků. Koukal jsem, co všechno tam mají. Jaké kombinace, dokonce i pomazánky,“ potěšilo rodáka ze Sokolova. Osobně má rád pikantní pochutiny, proto vybral tvarůžky s chilli kořením. Ochutnat je může i v Olomouci. Třeba u příležitosti návštěvy festivalu Prix Bohemia Radio příští rok. Dorazí? „Pokud mě pozvou, stoprocentně,“ odpověděl pohotově.

Odměnou pro hráče byl plecháček

Zapojit se do ní mohl každý, kdo chtěl a v kterýkoliv z festivalových dnů. Letošní dubnový 35. ročník Prix Bohemia Radio doplnila festivalová hra. Účastníky zavedla na procházku centrem Olomouce, v cíli je odměnil originálním plechovým hrnečkem.

PETR KOMÁREK

Festivalová hra byla ideálním řešením pro ty, kteří měli mezi posledními soutěžními děly volnou chvíli. Tvůrce se inspirovali geocachingovou multikeší, zájemce přitom neposílali nikam daleko. Všechny čtyři kontrolní body neboli checkpointy se na herní trasu nacházely kousek od sebe uprostřed Olomouce. Na každém z nich je zároveň čekal doprovodný program festivalu.

Zahrát si mohl každý návštěvník 35. ročníku Prix Bohemia Radio. V pondělí, úterý, ve středu či ve čtvrtek. Festivalová hra probíhala stejně dlouho, jako festival samotný. Do chytrého telefonu si stačilo stáhnout aplikaci vytvořenou přímo pro akci. Pak už zbývalo jen přečíst si v ní informace o prvním checkpointu.

Na multimédia z pohodlného vaku

Účastník hry se nejprve vydal do podkroví Atria, Uměleckého centra univerzity Palackého a festivalové základny. V sousedství poslechového sálu probíhala ochutnávka multimediální tvorby studentů, umělců a médií z Česka i zahraničí. Organizátoři nabídli její poslech prostřed-

Originální plechový hrneček s logem 35. ročníku festivalu rozhlasové tvorby Prix Bohemia Radio. V Uměleckém centru Univerzity Palackého, Atriu, ho získal každý, kdo předtím absolvoval trasu festivalové hry.

nictvím sluchátek – z tabletů a z pohodlí sedacích pytlů.

Lidé mohli zabrusit i například ke značce SNMsounds. Pod ní vystupovaly hudební počiny a audioprojekty studentů oboru Studia Nových Médii z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Propagace studentských nahrávek

„SNMsounds vznikly jako první krok k propagaci talentů mezi studenty Karlovy univerzity. Budou se snažit o rozšíření povědomí o hudební a audiovizuální tvorbě studentů. Navíc jsou součástí úspěšného programu Multimediálních projektů, který má za úkol studenty motivovat k tvorbě v oblasti multimédií,“ objasnil ředitel Nových médií Českého rozhlasu Jiří Malina.

Jako pilotní projekt značky SNMsounds vznikl studentský tým s názvem Kvazi Děcka. Ve svém albu „Uvař si novou čajičku“ se snažil zachytit svůj

studijní obor nových médií a také jejich svět.

Historie vyjádřená zvuky, včetně Facebooku

Jedna z nahrávek pojmenovaná „History in making“ symbolizuje průlet historií od Velkého třesku až po revoluci spojenou s nástupem nových médií. „Použili jsme jak umělé vytvořené zvuky z lidského prostředí, tak známé historické nahrávky a stopy zvuků posbírané venku a v továrnách,“ uvedli autoři.

Do nahrávky zařadili také jimi vytvořený chorál nebo kosmické záření, která zachytila a do zvukové podoby převedla americká společnost NASA. „V závěru jsme se snažili o vyjádření našeho postoje a obav ze současné podoby novomediální společnosti. A sice ve formě skandování hesla „Build that wall“ Donaldem Trumpem a jeho podporovateli,“ prozra-

dili členové týmu Kvazi Děcka o nahrávce, v níž má své místo i internetová revoluce zpodobněná mimo jiné zvuky sociální sítě Facebook a komunikační aplikace Messenger.

QR kód zval do studia v Šantovce

Po skončení poslechu podle vlastního výběru pokračovala soutěžní hra pomocí QR kódu. Účastník si ho načel v mobilu a obratem věděl, kde najde další stanoviště. Druhé a stejné tak i třetí už pořadatelé umístili mimo Atrium. V Divadle na Cucky se poslouchaly příspěvky vybrané olomouckou redakcí Českého rozhlasu, v obchodní galerii Šantovka se zase živě vysílalo z otevřeného studia.

S odměnou v kapse do osudového roku

K cíli festivalové hry se už muselo znovu do Atria.

Třetí ze zastávek na trase festivalové hry se nacházela v obchodní galerii Šantovka. Z jejího přízemí vysílalo od konce března až do závěrečného dne festivalu Prix Bohemia Radio speciální studio Českého rozhlasu Olomouc.

Foto: Petr Komárek/Hanácké noviny

Oceněná díla Prix Bohemia Radio 2019

Dokument

Matematika zločinu /1. část/, autor: Brit Jensen, Magdalena Sodomková
Člověk, nejlepší přítel psa, autor: Eva Lammelová
Má soukromá rusofobie, autor: Daniel Kupšovský

Reportáž

Ostrov Tangier, autor: Jan Kaliba, Český rozhlas, Česká republika
Červené nosy rozdávají radost nevléčitelně nemocným dětem i doma, autor: Dáša Omastová, RTVS, Slovensko
Jolana mívá z vězení na svobodu, autor: Veronika Hlaváčová, Český rozhlas, Česká republika

Drama

Hra na uši, autor a režisér: Jiří Adámek, dramaturg: Renata Venclová, hudba a zvuk: Ladislav Železný
Širší než nebe, autor: Linda Marshall Griffithsová, dramaturg: Lenka Veverková, režisér: Petr Mančál, hudební design: Ondřej Gášek, zvukový mistr: Dominik Budil
Krásný mladý obludy, autor: Florent Barat, dramaturg: Lenka Veverková, režisér: Izabela Schenková, hudba: Jan Trojan, zvukový mistr: Tomáš Pernický

Multimédia

The Industry, autor: Mirka Duijn, prezentující: Yassin Karmoudi, Submarine Channel Nizozemsko
Chronicles of Shared Place, autor: RT Suisse Romande, prezentující: Miruna Coca-Cozma, Švýcarsko
Projekt '68, autor: Ondřej Suchan, prezentující: Damian Machaj, Kristýna Hladíková, Česká republika
Čestné ocenění: Living with the Gods, autor: BBC Radio, prezentující: Greg Smith, Velká Británie

Zelené město? Na domech zahrady, na zdech popínavky

Veřejná zeleň ve městech i na vesnicích se postupně mění k lepšímu. Stejně jako se proměňují životní styl. „Když jsme například v Dubu nad Moravou nedaleko Olomouce podél polních cest vysadili aleje, lidé tam najednou začali chodit na procházky. Do té doby na vesnici nebývalá věc,“ říká odborník na veřejnou zeleň Stanislav Flek. Jako předseda představenstva Výstaviště Flora Olomouc mluví v rozhovoru také o olomouckých parcích nebo otázce stromů v centru krajského města.

PETRA PÁŠOVÁ

►V jakém stavu jsou podle vás olomoucké parky?

Nejsou v dobrém stavu. Důvodů je celá řada. Prvním problémem je změna klimatu. Extrémně suchá léta, velice rychlý průběh jara. Srážek není dostatek, hlavně jsou nevhodně rozloženy, což způsobuje, že i dospělé stromy jsou dlouhodobě ve stresu a tím pádem jsou náchylnější k nemocem a škůdcům. Příroda ale má schopnost se s tím vyrovnat. Další problém je dlouhodobá absence představy, jak o prvky pečovat. V parcích se minimálně třicet let nedělaly významnější dosadby. Jsou tam stromy letité, které už nejsou v dobré kondici, zcela chybí nová generace třicetiletých stromů, které by převzaly funkci odcházejících starých stromů. To je vážný problém. O parky se musíme starat dlouhodobě a systematicky. Nemůžeme přistupovat k tomu, že čtyři roky podle volebních preferencí. Dalším problémem je mobilita, který je zastaralý a mnohdy rozbitý. Taký si budeme muset říct, co od parků očekáváme a jak mají fungovat. Parky svou koncepcí zůstaly někde v 19. století, ale životní styl lidí v Olomouci je ve 21. století úplně jiný.

►Znamená to, že by se měla změnit jejich funkce?

Ano. A teď přichází problém, protože jde o historické parky. Musíme najít průsečík, aby to byl park pro současné lidi, protože se slunečnický v dlouhých řadách za zvuku posádkové hudby armády CK v nich nikdo chodit nebude. Lidé chtějí posedět na trávníku, udělat si neformální piknik, zahrát si nějaké hry, třeba i lézt po stromech. Žije se jinak a města i parky se tomu musí přizpůsobit.

►O parky se stará Výstaviště Flora Olomouc, které už obnovu nastartovalo. Vyšlo se dobrým směrem?

Osobně bych v první fázi méně kácel, taky jsme opakovaně počet kácených stromů snižovali. Některé věci bych dělal jinak, ale v principu je dobře, že se začalo. V nějaké podobě se bude muset pokračovat, jinak to nepůjde.

►Vedení města nebo výstaviště chystá novou koncepci, jak by parky měly vypadat. Jaké by mělo být jejich využití do budoucna?

Město rozpracovává koncepci a strategii sídelní zeleně, týká se kompletní zeleně v Olomouci, včetně parků. Musíme se začít ptát, co od parků očekáváme, jaké všechny funkce

mají plnit a musíme o tom vést diskusi. Odborníci, památkáři, ekologové, ale i občané a aktivisté. Park není posvátná kráva, se kterou se nesmí nic dělat. Je to živý organismus. Přidají se do parku květinové záhony, více trvalek a kvetoucí louky. Což je první malinký krok, velmi jednoduchý, ale chceme tak pokračovat. Změnit se musí skladba dřevin i péče o ně.

►Kvetoucími loukami chcete vrátit do města motýly?

Jednoznačně, a taky spoustu dalšího zajímavého hmyzu, který má v parcích své opodstatnění. Staré stromy mu nabízejí přirozený úkryt, jenže už se nemá kde nakrmit. Je to první počín. Louka má jen jeden problém, první tři roky bude vypadat ošklivě. Musíme to občanům dobře vysvětlit.

Olomoucké parky jsou klenot, jejich umístění i rozsah. Ale zatím je to spící Růženka, která potřebuje probudit. Naše práce bude naplno vidět tak za patnáct dvacet let.

►Když se řekne Flora Olomouc, řada lidí po celé republice si vybaví rozkvetlé záhony vytvářející obrazce známé z minulých let...

Osobně se domnívám, že květinové obrazce, speciálně v Rudolfově aleji, své opodstatnění měly a mají. Je to historická alej s renesanční oranžerií, v centru. Dovedu si je tam představit, problémem jsou ale peníze. Ornamentální záhony, jejich výsadba a péče o ně jsou v řádech milionů korun. Balík peněz na parky je jeden a i když počítám, že se v příštích letech bude zvyšovat, je to o prioritách, do čeho peníze vložit. V každém případě, v zadní části, směrem od Rooseveltovy ulice, je první třetina záhonů už za svojí životností. Dohodli jsme se se zahradníky z Flory, že bychom na tuto část udělali architektonickou soutěž, jak záhony vyřešit.

►Počítá strategický dokument i se stromy na Horním náměstí?

Připravujeme na toto téma veřejnou diskusi v rámci Ekologických dnů Olomouc. Byli jsme překvapeni, že toli-

ka lidem záleží na stromech na Horním náměstí. Je důležité si položit otázku, jestli se má historické náměstí stát skanzenem nebo má sloužit lidem? Téma je víc než technologické spíš filozofické. Já tvrdím, že město má fungovat pro lidi. Nechci centrum zalesnit stromy, chci tam udělat odpočinkovou zónu, kde si lidé ve stínu budou moct posadit. Nevím, jestli stromů bude sedm nebo dvacet, to je věc odborné diskuze. Souvisí to s designem ulic. Když změníme organizaci ulice či náměstí a vysadíme tam stromy, vrátí se tam život, příkladem může být olomoucké Dolní náměstí. To je to, co potřebujeme. Město teď zadalo vlastní historickou studii vývoje ozelenění stromů na Horním náměstí. Ví se, že tam v různých historických obdobích stromy byly. Odborník udělá analýzu, která bude podkladem pro další diskusi. Není to ale problém jen Olomouce, mají ho všechna historická města v Česku.

►Je Olomouc zeleným městem?

Olomouc má pocit, že je zeleným městem, ale ve skutečnosti není. Není to tragické, některá jiná města jsou na tom mnohem hůř. Ale na to, jakou image mezi lidmi Olomouc má, by zelené město muselo vypadat úplně jinak. Opravdu výjimečnou věcí je, jak Olomoučané svoje parky milují. Neznám v České republice město, kde by si místní zakládali na svých parcích tak, jako obyvatelé Olomouce. Je to pozitivní energie pro to, aby se mohlo začít něco měnit. Město na zeleň vynakládá asi 100 milionů korun a vidět to není. Jsem přesvědčený, že peníze nejsou vždy efektivně využívány, ne vždy dobře funguje kontrola a neexistuje nějaká systematická koncepce rozvoje. To by měla změnit chystaná koncepce strategického plánu rozvoje sídelní zeleně.

►Zkuste tedy zelené město popsat.

Má fungující páteř alejí, propojující jednotlivé parky a pokračující ven z města, kde na ně navazuje pás ze-

leně obklopující město. Kromě Litovelského Pomoraví tohle Olomouc nemá. Zelené město kvete, má letničkové a trvalkové záhony. Zelené město má například na všech městských budovách zelené zahrady. Na Moravě by pro Olomouc mohlo být vzorem ve správě zeleně Brno. Má systematickou péči o aleje, stará se o ně městská firma. Z menších měst je hodně zajímavé Znojmo, je to kvetoucí město. Ve světě pak Kodaň nebo Vídeň. Zelené město je takové, které se zelení pracuje velmi efektivně, tam kde nemůžu dát stromy, květinové záhony ani keř, dám alespoň popínavou rostlinu na budovu. Ty mají mimochodem výborné termoregulační vlastnosti a objeví se i v Olomouci. A hlavně zelené město je takové, kdy při plánování je zahradní architekt rovnocenným partnerem plánovačů městské infrastruktury.

►Jak se veřejná zeleň proměňuje?

Jsou města horší a lepší. Obecně však má kvalita zeleně ve městech zlepšující se tendenci. To samé platí i v obcích. Kde nás ale čeká obrovský úkol, to je zeleň ve volné krajině. Zejména zemědělské krajině Hané, jižní Moravy, Polabí a v některých oblastech Vysočiny. Tam jsme na úplném začátku. My musíme začít, ale pro nastupující generaci je to teprve obrovská výzva. Velkou blokadou jsou zemědělci, ale paradoxně by tu změnu potřebovali nejvíce. Pokud ji nepřipustí, tak za patnáct let jim pole přestanou plodit. Jsme v situaci, kdy má Vysočina díky srážkám lepší výnosy než jižní Morava. To bylo ještě před deseti lety něco nemyslitelného. Z naší zemědělské krajiny úplně vymizel takzvaný malý koloběh vody, kdy se recyklují lokální srážky. A to díky odlesnění, vysušení zemědělské krajiny a obrovským lánům. V krajině se nedrží voda, je druhově nesmírně chudá. Krajina je výrobní hala na zemědělské plodiny. Ale řekněte mi, kdo by chtěl žít v továrně hale?

►Mění se i veřejná zeleň v obcích?

Je to o životním stylu, který se i na venkově blíží městskému.

Stanislav Flek

Narodil se v Brně, v Olomouci a jejím okolí žije více než 25 let. Vystudoval Zahradnickou fakultu v Lednici na Moravě. Po studiu stál u zrodu firmy, ze které je dnes jedna z největších zahradnických firem ve střední Evropě. Dnes se především věnuje vyhodnocování kvality zeleně, nových výsad, kvalitě sadebního materiálu a zahradnickému marketingu. Aktivně se angažuje v otázkách zlepšování stavu krajiny, zejména pak krajiny zemědělské. Je členem správní rady Společnosti pro zahradní a krajinnou tvorbu, přednáší na univerzitách a vede semináře určené pro správce veřejné zeleně a zahradní architektky. Od roku 2018 je olomouckým zastupitelem za Hnutí Společně, také se stal předsedou dozorčí rady Výstaviště Flora Olomouc a.s.

Lidé se chtějí někde setkávat, posedět na lavičce, už nemají za humny nekonečné lány brambor. Práce na zahrádce přestává být náročnou prací, ale je to opravdu zábava, a přitom z toho je odpovídající užitek. Vzpomínám si, že když jsme v Dubu nad Moravou podél polních cest vysadili aleje, tak tam lidé najednou začali chodit na procházky. Vesnice se proměňují a je to dobře. Teď bychom potřebovali pozitivní změny dostat i za hranice obce.

►Souvisí s tou proměnou i kácení alejí podél silnic?

Česká a moravská krajina byla v minulosti vždy považována za barokní. Je rozvolněná, má kopečky, není to ostrý alpský reliéf. Je to libezná krajina, kde se střídají roviny, ale i na té nejrovinatější Hané máte na dohled kopečky. Silnice lemují krásné malé sakrální stavby a dalším výjimečným prvkem jsou aleje. Jenže za dob Marie Terezie nejezdila auta. Cesty měly limitovanou šířku a teď jsme se dostali do situace, kdy musíme vozovky rozšiřovat a stromy nám překážejí. Další problém je bezpečnost silničního provozu, protože se říká, že srážka se stromem je fatální. Přibyla taky pro stromy nepříznivá péče, solení je nič. Co s tím? Buď o krajinu úplně přijdeme nebo budeme podél

vozovek sázet stromy a budeme na stíru s bezpečnostní silničního provozu. Byl bych rád, kdyby se diskuse o tom oprotila od emocí. Neměli bychom rezignovat na to, že si udržíme v krajině aleje, musíme hledat cestu, jak je zachovat. Zatím to ale není možné, protože na obou stranách, jak ochránců stromů, tak dopravců, převládají emoce a vedou k nekonstruktivní diskuzi.

►Stromy a zeleň jsou součástí našeho prostoru a bere me je jako něco automatického. Jak se k nim máme chovat?

Moje zkušenost je taková, že lidem začne chybět strom, až jim před domem uschne nebo ho někdo pokácí. Obvykle lidem vadí pokácený strom v sousední ulici, ale ten před svými okny by nejraději sami podřezali. Přístup k zeleni vyžaduje především pokoru. Zeleň není spotřební zboží. Je potřeba myslet na předky, přemýšlet nad tím, proč udělali ten či onen krok. I my musíme dělat věci s ohledem na budoucí generace. Užitek, nebo důsledky z našich rozhodnutí budeme mít my sami jen částečně, naplno to pocítí naše děti a vnuci. Na druhou stranu, kácet se musí, nejde chránit za všech okolností všechno.

Rady pro sadaře a zahrádkáře na květen

JOSEF GALL

Réva vinná je opět ve větší míře napadána roztoči. **Kadeřavost** (akarinózu) a **plstnatost** (erinózu) listů révy vinné způsobují drobní roztoči z čeledi vlnovníkovitých (*Eriophyidae*) **hálčivec** a **vlnovník révový**. Oba dva druhy těchto drobných mikroskopických roztočů (jen 0,15 mm dlouzí) přezimují ve stadiu dospělců v puklinách kůry nebo pod šupinami pupenů. Největší škody způsobují na počátku vegetace, kdy napadají rašící očka a mladé letorosty. Letorosty silně **napadené kadeřavostí** jsou výrazně zpomaleny v růstu, dochází k deformacím listů: kadeření (děravé, potrhávané) až hnědnutí (nekrotizace) části listů a ke sprchání až zasychání květenství. **U plstnatosti** jsou na listech velice nápadné vyvýšené

Vlnovník révový

puchýře (na rubu vyplněny hustou plstí, v níž se roztoči zdržují), avšak z hlediska skutečné škodlivosti je toto napadení méně významné.

Ochrana: Réva se ošetřuje jen v místech, kde byly v předcházejícím vegetačním období zaznamenány výskyty kadeřavosti nebo plstnatosti. Sirnatý přípravek s úč. *l. síra* (Kumulus WG) a u vinic do stáří 4 let *fenpyroximát* (Ortus 5 SC) se aplikuje při rašení nebo těsně po vyrašení révy. Proti **vlnovníkům** by mohl být také účinný i znovu nabízený přípravek (hnojivo) s *polysulfidickou sítou* (Sulka-K, Sulka New, Sulka Extra) aplikovaný před vyrašením. Přírodními nepřáteli fytofágních roztočů (svilušek, hálčivců a vlnovníků) jsou draví roztoči. Jako biologická ochrana proti nim se s úspěchem používá umě-

Hálčivec révový

le vysazovaný dravý roztoč *Typhlodromus pyri* – pod obchodním názvem *Typhlodromus pyri*, který ve vinicích přezimuje a je schopen potlačovat výskyt škodlivých roztočů i dlouhodobě.

Na ovocných dřevinách jsou kromě mšic místy pozorovány i škodlivé výskyty listohlodů, pídalek a pupenových obalečů.

Jabloně – trvá infekční tlak (šíření) **strupovitosti a padlí jabloňového**.

Ranou červivost jablek způsobuje pilatka jablečná, švestek pilatka švestková a p.žlutá. Pilatky přezimují ve stadiu dospělých larv v půdě, na jaře se kuklí a dospělé pilatky se začínají rojit už před kvetením stromů. Samičky kladou vajíčka do kalichů odkvétajících květů. **Ochrana:** Proti rané červivosti ovoce ošetřujeme ihned po odkvětu např. přípravky:

Strupovitost jabloně

Padlí jabloně

Calypto 480 SC, Reldan 22, Spintor. Ke sledování „rojení“ a k odchytu pilatek můžeme přibližně deset dní před kvetením jabloní a švestek vyvést do korun stromů z jižní strany bílé lepoové desky.

Jak omezit červivost třešní

Na počátku květu černého bezu je aktuální vyvést žluté (nebo i bílé) lepoové desky na signalizaci letu **vrtnule třešňové** (*Rhagoletis cerasi*), která každoročně způsobuje červivost plodů třešní a višní. Je to malá pestře zbarvená moucha, která ve stadiu kukly přezimuje v půdě. Obvykle v době květu černého bezu se líhnou z kulek mouchy, které po páření kladou vajíčka na plody třešní a višní. Ošetření provedte v případě zvýšeného náletu much vrtnule na lepoové desky povolenými insekticidy Ca-

lypto 480 SC, Mospilan 20 SP, Danadim Progress, Movento 100 SC, aj. **Ošetřujeme jen polorané a pozdní odrůdy.** Na zahradě můžete červivost třešní také omezit, vyvýšením většího množství bílých lepoových desek (6-10 ks) na jižní část koruny stromů. V oblastech, kde v loňském roce silněji škodila i v plodných výsadbách třešní **mšice třešňová** (*Myzus cerasi*), sledujte její výskyty a v případě potřeby (po odkvětu alespoň 5 kolonií na 100 letorostech) ošetřete výše uvedenými přípravky.

Zelenina – sledujte **napadení mšicemi**. Při náletu prvních mšic ihned porosty ošetřete např. přípravkem Pirimor 25 WG, Plenum, aj. Pozor na poškozování výsevů košťálovin **dřepčiky**.

Sledujte také poškozování způsobované slimáky (slimáčkovití, slimákovití, plzákovití), zejména na zelenině, jahodách a okrasných rostlinách. Poškozují klíčící rostliny, ožirají stonky, lodyhy, plody, hlízy i dužnaté kořeny. V blízkosti požerků bývá zpravidla perletově lesklý sliz. Nezaměňujte tyto škody s požerky housenek mūr; zejména na zelenině. Chemická ochrana spočívá v kladení nástrah granulovaných návnadových přípravků - Clarite NEO, Metaldehyd NOVI, Meterex Inov, Slimex nebo i Ferramol, Sluxx HP, aj.

Mšice na salátu

Dřepčik na zelí

Slimáček polní a sítkovaný

Na zahrádkách je nejjednodušší odchyt slimáků v místě výskytu pod položená prkna, desky, vlhké pytle, hadry, dlaždice, převrácené kořenáče či na návnadu s pivem.

INZERCE

FLORCENTER

OLOMOUC s.r.o.

ZAHRADNÍ CENTRUM

OTEVŘENO
I V NEDĚLI
8.00 – 12.00 hod.

- jsme největším pěstitelem květin na Moravě
- velký výběr balkonových a záhonových rostlin
- pokojové květiny z vlastní produkce a z dovozu
- sadba zeleniny
- okrasné a ovocné dřeviny
- substráty, hnojiva, keramika, truhlíky...
- odborné poradenství
- výsadba truhlíků

Prodejní doba od
15. 3. do 30. 6.

po-pá 7.00-18.00 | so 7.00-16.00

Šlechtitelů 802, 783 71 Olomouc
mobil: 734 315 935

www.florcenter.cz

SPECIÁL NA ÚDRŽBU TRAVNATÝCH PLOCH

KIOTI

vidce smečky

KIOTI WD1260

se středovým výhozem
a vysokovýklopným košem

P & L, spol. s r. o.
Hrubčice 281, 798 21 Bedihošť
tel.: 582 302 810, e-mail: hrubcice@pal.cz

www.traktorykioti.cz
www.facebook.com/traktorykioti

O Červené Karkulce

Bela jedna divenka, pámbuvi proč se jí říkalo Červená Karkulka, protože nenosela ani karkulku, ani nic iného červeného. Na to bela vložila alergická. Decky, dež ji matička kópila neco červeného nebo nedé Bože ružovýho na oblečení, tak to Karkulka našťvalo a né jedné to po mamince vhodila. Bel to takové dost' rozmazlené fracek. No néni divo. Tata nebel. Karkulčena mama bela svobodná matka. A abe dcerce tatka venahradila, snažela se mladé dost' podlizat. Tak bela Karkulka rozmazlovaná od malýho špokastla všec-kém možnym a nakonec si ničeho nevážela, protože všec-ko měla zadarmo, jenom si kévla.

No a jedné té Karkulce maminka řekla: „Te, dceruško, tvoja bábinka, co bévá na samotě za lesem, co tam vevážime do žmole zhnily jabka, bude mět narozenine. Co debe sis odělatá vélet, vzala košek a odnesla ji nejaké dobroto? To víš, já to nestihám, jako oklizečka ve škole mám práce na zbláznění. A te pudeš na čundr. Já tě ve škole omlovím.“ Jak Karkulka slešela, že má cose odělat, hned' se napaprčela, ale dež maminka dodala, že be nemose- la do škole, tož to se jí hned' hodilo. Měle psat písemko z matike a kdopak be se to očel? „Dobře, mamó, nabal to a já to bábince odneso,“ řekla.

Na drohé deň si přespala, abe bela ta omlovená mate- matická písemka jistá, a jak stala, počesala se, oblikla se, vzala košek s dobrotama, kery tam matka nachestala, a vedala se k lesu. Chvilko jí belo nápadny, že sleší jaky- se podivny veti, ale jenom se ošklébla a šla dál. De si tak po tem černym lese, sem tam kopne do prašivke (jož to belo v řino, takže pychavke dozrále a stale se z nich prašivke), pohvizdoje si jakése hit z Jutubo, dež najedné stojí před něj vlk. Ten vlk je dost' velké, vehoblé, vrčí a slentá.

„Co je, vole?“ povídá Karkulka, dež jí vlk zastopl cestu. „Co be? Mám hlad, co debech se do tebe zakósl?“ zavřel vlk, keré se chvilu mosel ojišťovat, že je fakt vlk a né vul. „No ja, to sem si mohla

meslet, oslentané debil,“ take zavřela Karkulka. „A co debes to řekl pěkně, že máš hlad? To be se asi neco stalo, že?“

Pře tech slovech položela košek na krč a oddělala utěrko, keró to všec-ko matka zakrela. Jak vlk viděl všec-ke te laskomine, začal slentat eště o neco vic. Karkulka mo podala kos babuvke, vlk jo zhltl jak maleno a lódlil dál. Nakonec teho zežral pul koša. Karkulka dež to viděla, si řekla, že mohla dopadnout huř a drohó pulko zežrala sama. Zapile to vinem, kery maminka kópila v samošce, obale vehodile na smeták, keré bel na krajo lesa, odřehle si a odpočévale onaveni jak sviňa.

„Jéžišmarja! Já so blbá!“ najedné veskoči Karkulka. Deť bábi na mě čeká s obědem a já se toť válim s takovém potentátem. Kopla do vlka, keré jak ležel na zádech, hrozně chrápal přečpané babuvke a koláču a tresčich játer a všec-kém možnym. Vlk se převrátil na bok a chrápal o neco miň. Karkulka popadla košek, a dež zjistila, že je prázdné, nazbirala do něho pár bedli, že odělá aspoň řízke, abe neměla bábinka řeče. Pak došla na drohé konec lesa, kde stála chajdalópka, v keré bábinka bévala. Z koma- mina se nekóřelo, což nebelo zas tak nic divnyho. V to dobo jož dávno proběhla kotléko- vá dotace a bábinka dostala nejaký prache na věměno kotla, keré bel tak ekologické, že všec-ke zplodine, kery be náhodó snad' vznikle, ten ko-

tel znovo a znovo spálel. Tém vlastně došlo k temo, že bábi nemose- la moc topit, stačelo jedné přeložet pár polinek a tém ekologickém topenim to vedalo na pulko zeme.

Karkulka zastihla bábinco o televize, zrovna, dež dávala cose zajimavyho. Meslim to bel nejaké hodné dobré seriál s Chuckem Norrisem, protože to dávala napoledne. Karkulka pozdravila a bábinka jo převitala slovama: „Ale děvče, kerápak te seš?“ To se vi, Karkulka tam moc nechodila, copak be si tak se stařenko vekládala, že? Tak se nebelo co divit, že bábinka vnučko nepoznala. „To so já, Červená Karkulka a neso tě pár bedli, bábi, k narozeninám. Mama skazoje pozdraveni, a že přejit nemuže, protože má roke v záchodě.“ Bábinka se zara- dovala, že zas po letech vidi svó vnučko, o keré vlastně jenom slešela od hényho, keré ji občas nosel z města kafé a cokr. „To seš hodná, Karkulko, že sis spomněla na staró bábo, copak tě ale nabitno?“ „Neděle si, bábi starost“, odtošela Karkulka. „Přenesla sem pár bedli, osmažime si řízečke, ja?“ Tak teda ja, Bábinka vetahla pávničko, trocho sadla, kery ji donesl kdo iné, než héné, stróhanko a móko a naoba- lovala tech bedel. Dež bele řízke hotovy, obě se do nich postile a všec-ke je zbóchale na posezeni. Pak se bábinka

POHÁDKY PRO OTRSLY HANÁČE

svalela do lužka a onavená osnola. Karkulka viděla, že do bábinke nic néni, tož prošmédila kvartyr, z hrničko si vzala nejaký drobný na elet- riko, a vedala se pomalo dom.

Jenomže dež je dobry- ho moc, muže se to zvrtnót. A take se to zvrtilo. Jak tak ta Karkulka de tém lesem, najedné se jí odělá před očema černo. Karkulka sebó flákla o zem a zvostala bez docha. Ešle dobře počítáte, vážení čtenáři, tož vite, že jož ležijó tři: vlk, bábinka a včel eště Karkulka. A pak to začalo. Mezetém, co sebó praštěla Karkulka, vlk dostal infarkt z pře- žrání, chvilu sebó mlel a pak sebó naposlede cukl a belo po něm. Bábinka se jož nepro- brala. V tech bedlich totiž bela jedna mochomurka zelená, keró nedbalá Karkulka otrhla take a bez skrupuli jo osma- žela. Bábince pomohla tak, že skonala v křečich na svy narozenine. Zatimco Karkulka ležela bez docha omdlelá na pasece, šil okolo ten héné, o kerym jož bela řeč. Ovi- děl celkem pěkný děvčesko, a protože viděl, že neděchá, chtěl jí dat záchranu dýcháním z čoně do hobe. Akorát si ne- ovědomil, že měl před pár mi- notama osm piv a šest rumu. Alkohol a hóbe k sobě nendó, takže dež to do Karkulke fókl, chodera se sice probrala, ale belo to naposlede. Chemická reakce bedel a rumo s pivem pusobila těžkó otravo a deliri- um tremens. Belo po Karkul- ce. Dež héné viděl, že zpusobil smrt' z nedbalosti, za což je trestni sazba od třech do pat- násti let, řekl si, že nemá ceno čekat na duchod, odjistik svó flento a bóchl se eště nad Kar- kulko. Zatim maminka přešla ze škole, omela si roke a čeka- la na dcerko. Dež ta dlóho nešla, vedala se jo hledat. Pře- šla do lesa a oviděla to krvavó hromado. Jak spichala, abe se podivala, ešle to náhodó néni mrtvá Karkulka, škrábla se náhodó o drátek ze šampána, keré bel odhozené na jedné té černé skládce. Rana se oka- mžitě zanitila a než chodera maminka doběhla ke Karkul- ce, belo po ni.

Ach ja, vážení čtenáři, tolik mrtvých a skoro všeci otráve- ni! To zas bela jedné tragédija! Dobró noc!

Malá galérija sloviček

Špokastl

Dež je nekdo malé, ale hrozně šekovné, prostě takovy ževy a vesely děčko, říkáme mo o nás špokastl. Nevim, ešle to slovo má puvod v nejakym inym jazeko, trocho mně to zaváni němčenó, nepátral sem, ale vepadá to, že v inym našem národnim jazeko toto slovo néni. Takže ho s klidem bodem pokládat za hanácky. Netošim, ešle se pooževá eště nekde inde, než v naše rodině, dež tak mně pošlete echo, at' so v obraze, ale o nás se tak nám – dět'um – říkávalo od nepaměti. Já bech slovo špokastl volně přeložil jako všetečka.

hned' jak vezele na svět, nakrmijó, abe netrpěl hlade. No a ten človiček se napere k prasknotó, což mo zpusobi vevely boleni. Matka se pak snaži mo olevit tém, že ho hladi po tem břóško a všelej jak s něm třepe. Dež je ospěšná, prcek si najedné zničehožnic odřehne. Prostě si grgne. V tem mrko má pokuj, náramně se mo olevi a hned' je po plačo. Takovy řéhnóti je nádherné biologické pochod trávicí sístave, keré vevrcholi nekde vic a nekde miň hlasitém projevem. O miminek se to vežadoje, o dospělých zas to pokládáme za projev hulvátství a špatné věchove.

Je to podstatny mino rodo chlapskyho – teda možskyho – má za vzor pán, a tož ho zkosime veskloňovat a všelej jak polamat: Špokastl, bez špokastla, ke špokastlovi, pro špokastla, špokastle!, o špokastlovi, se špokastlem.

Dež je jich vic, tož só to špokastli. Vic nepovim.

Řehnot si

Jedna z prvny věci, kery se malýmo človičkovi, keré se čerstvo narodi, stanó, je bolest' břóška. Béva to z teho, jak ho

Tož jak to teda je? Napřed' nás to očíjó a pak nám to zakazojó... To je svět!

Řehnot si je sloveso v infinitivo a časojse se takle:

Řehám, řeháš, řehá, řeháme, řeháte, řehájó.

Minolé čas: Řehl sem si, řehl sis, řehl si, řehle sme si, řehle ste si, řehle si.

Podmiňovací zpusob: Řehl bech si, řehl be sis, řehl be si, řehle besme si, řehle beste si, řehle be si.

Bodóci čas: Řehno si, řehneš si, řehne si, řehneme si, řehnete si, řehno si.

A rozkazovací zpusob: Řehni si! Řehnite si!

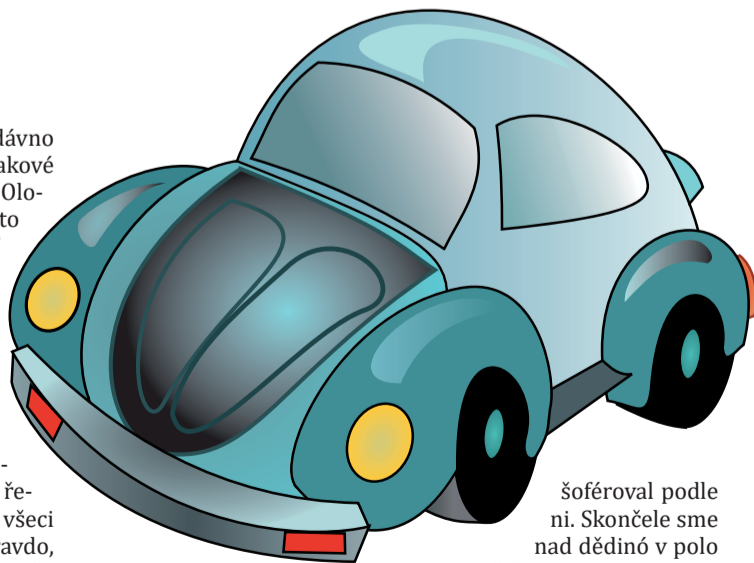
Dobrá informace

PETR LINDUŠKA

Tak vám jedo jedné autem do Olomóce. Přejiždim ke kruháčo o Glóbuso – místni vijó, kde to je. Oče mně sjedó na informační značko, keró tam sélničáře omistile. Na té značke je jakáse šipka a nápis: Komen- skyho oleca? Známe Olomóc celkem dobře, so tam často, ale zjistil sem, že mám vépa- dek. Komenkyho, Komen- skyho, hrome, šak já nemužo přejit na to, kde se nachází. Nejaká šipka mně nic neříká. Jak sem se zameslel, málem sem na tem kruháčo nedal přednost'. Probralo mě až tróbeni nejakýho nervózni-

ho šoféra, kerymo sem bel se svém zpusobem jizde – nejizde podezřelé a jenom sem zahlídl, jak si tüká na čelo. No – hned' sem zpozorněl a sóstředil se na jizdo vic. Ale mešlenke na Komenkyho oleco mě jož neopostile. Až po deseti minotách sem na to přešil, dež sem dojel na jedno křižovatko, kde se puvodně na Komenkyho oleco mělo odbočet. Sakra, šak je zavřena! „Vidiš to, blbče,“ říkám si v docho, „bels opozorněné a nedbals teho. Včel mosiš dokola.“ Jak vidite, aji sem si trocho venadal. Ale pak mně to začalo vrtat palec. Tož deť já přece Olomóčák néso, japak mám vědět, kerá je ta Komen- skyho? Deť so cezi! A ovědomil sem si, že ta značka před kruháčem je vlastně celkem zbetečná. Cezimo šoférovi to

neřekne nic a místni to dávno vijó. Neříkete mně, že takové řidiči, keré přejede do Olomóce poprvni, jak si to značko přečte, hned' posti volant a rozba- li mapo, abe si našil, kerá ta oleca je vlast- ně ta zavřená. Deť to be mosela bet kolona až do Mohélnice! Svě- řel sem se své zákonité manželce a ta na to pře- šla hned'. Pré: „Co zasé ře- šiš, šak kromě nás majó všeci v autě navigaco!“ Má pravdo, já so ale taková konzerva, že taková hlópost' v autě nechco. Né, že bech bel proti doka- nalé technice, ale mám s nó jož tak trocho neblahó zko- šenost'. To dež si jo kópil je- den muj kamarád a hned' mě pozval na projížd'ko do mist mimo náš okres, kde sme to

ale znale jak svy botke. A že pojedem véhradně podlivá navigace, že ona nám nande to nélepší traso. No a e dež sem protestoval proti měro a trase, po keré nás ta eletric- ká bestija vedla, ten kamarád

šoféroval podle ni. Skončele sme nad dědinó v polo a to eště navic o hromade hnoj! Navigaco bela vepnotá v to rano. Tož dež sem od té své žene dostal to odpověď, vzal sem to napřed' za bernó minco. Ale za chvilu mně to zas jož začlo bet podezřely. Přece e dež mám navigaco, já nevim, kde přende ta oleca

Komenkyho, zvlášť dež v re- álo je od teho kruháča a od té značke snad' pět kilometru! Tož so na takovy opozor- něni je? Pro mě je na nic. Pro Olomóčáka take, protože každé Olomóčák vi, kerá je ta Komenkyho je. A tak, e dež tošim, že moře z vás si včel říká, že zbetečně přeháním, tvrdim, že zas kdose vemeslel cose, co nemá valnyho véznamo. Nebela be lepší nejaká větši mapo, kerá be šofére opozor- nila včas a dopředo takovém zpusobem, že be si to mohle, če mosele prošťodovat? Tře- ba be to mohlo bet omistěny na nejakym odpočevadle, kde se dá zastavit a né dvacet metru před kruhovém objez- dem, kde se dá tak maximál- ně do nekeho vrazet. Dófám, že mám pravdo. Nebo né?

Děkovný průvod se v Samotiškách spojil s hody

Tradičním průvodem slaví hodovou neděli v Samotiškách na Olomoucku. Počátek tradice se datuje k roku 1856. Tehdy 13. dubna v obci hořelo, požár zničil třicet jedna stavení a dva lidé zemřeli na popáleniny. Proto se místní rozhodli, že uspořádají prosebný a děkovný průvod, aby se podobná tragická událost už nikdy neopakovala.

PETRA PÁŠOVÁ

SAMOTIŠKY

První průvod směřující k bazilice na Svatý Kopeček se konal o rok později na svátek patrona hasičů sv. Floriána. „V menší obměně se opakoval každoročně až do druhé světové války, vždy v rámci samotišských hodů, tedy po 4. květnu. Průvod lidé obnovili po roce 1945, ale po roce 1950 opět zanikl, protože tehdejší režim mu nepřál,“ uvedl Josef Urban, etnolog Regionálního pracoviště pro tradiční lidovou kulturu při Vlastivědném muzeu v Olomouci.

Pamětníci vzpomínají, že tehdejší místní funkcionáři chtěli průvod zachovat, ale s podmínkou, že se místo kříže ponese praporek. „Místní věřící to odmítli, takže průvod zanikl. Obnovil se koncem šedesátých let minulého století, když bylo ve společnosti celkově uvolněnější klima. Pak ještě proběhl v letech 1970 a 1971. Údajně i proto, že jedna z místních věřících napsala dopis přímo prezidentu Svobodovi, aby slavnost povolil. Byl začátek normalizace, funkcionáři církevní slavnost nechtěli, nakonec ale museli prezidentovi ustoupit. Tím ale vše opět skončilo a to až

do roku 1990,“ pokračoval Josef Urban. Tradici se tak definitivně podařilo oživit až po pádu režimu, od té doby trvá do dneška. „Částečně obnovit pozoruhodný obyčej také pomohly přípravy na oslavy obce, která si tehdy připomínala 850 let od první písemné zmínky i atmosféra kolem první návštěvy papeže Jana Pavla II. v tehdejší Československu,“ poznamenal.

Družička a mládenec

Hodové slavnosti se konají celý víkend, opět vždy po svátku sv. Floriána, přičemž hlavním dnem je neděle. Letos připadají hody na 12. května. „Kolem sedmé hodiny ráno se schází v místní kaple dechovka Dolanka a taky loňský mládenec s družičkou. Společně s hudbou poté vyzvednou svého nástupce a novou družičku v jejich bydlišti, kde je již pro ně nachystané drobné pochoštění. Následně se vydají všichni zpět ke kapličce. Tam vyzvedne loňský mládenec nazdobený kříž a předá ho novému mláďenci, což je to nejdůležitější. Jde o hlavní symbol. Před kaplí sv. Anny a sv. Floriana se již scházejí spoluobčané, krojovaní i nekrojovaní a do klopy dostávají od děvčat kytičku,“

V Samotiškách se každoročně koná prosebný průvod, směřuje k bazilice na Svatý Kopeček.

Foto: Ivan Hlavatý, 2009, Vlastivědné muzeum v Olomouci

popsal průběh slavnosti etnolog.

Průvod se pak přesune ulicemi vesnice na Svatý Kopeček, kde je od devíti hodin v bazilice mše. „Nový mládenec nese kříž, následuje ho starý mládenec, z každé strany má jednu družičku, loňskou i novou. Na sobě mají svatební šaty. Chlapec obléká černý oblek, dívka bílé šaty. Jako symbol jim září žlutá růže v klopě. Průvod doplňuje také šest kro-

jovaných korouhevnicků, děti v krojích, dechovka a nakonec i místní občané,“ přiblížil Urban.

Tančí se v kruhu jako na svatbě

Před devátou hodinou vychází průvodu naproti kněz s ministranty. Nová družička knězi na jeho kříž připravený malý věneček a následně je duchovní vyzve k účasti ke mši svaté. „Všechny atributy se nechají

v kostele a po bohoslužbě se účastníci vydají zpátky do Samotišek, na takzvanou Dědičnou rychtu. Zde si po slavnostním přivítání mládenci s družičkami společně zatancují dva tance v kruhu, který vytvoří krojovaná mládež,“ řekl znalec.

Poté se všichni účastníci rozejdou na slavnostní oběd do restaurace nebo domů. Od 14 hodin probíhá za účasti mláďenců a družiček požeh-

nání u kaple a následuje kulturně-společenský program na Dědičném rychtě. „Nejprve šlo o prosebný a děkovný průvod na ochranu proti požáru, později se k němu přidaly hody a vznikla z toho církevně lidová slavnost,“ upozornil Urban. Podobná slavnost pořádají také v sousedním Droždíně, městské části Olomouce, tam ji ale mají už o Velikonoční neděli nebo přímo na Svatém Kopečku.

Pěkných stromů je po kalamitách málo, májky ale budou

Nejen lesníkům, ale i obcím a dobrovolným hasičům přidává starost kůrovec. Přišel čas pro výběr smrku pro tradiční májky, jenže najít hezký strom je teď větší problém než dřív. Pentlemi ozdobený kmen se má v obcích tyčit po celý květen.

PETRA PÁŠOVÁ

STŘEDNÍ MORAVA

V Rymicích na Kroměřížsku je stavění májky zvykem už dobrých dvacet let. Podle tamního starosty Martina Bartíka je teď ale těžké rovný a hezký smrk najít. „Kůrovec je opravdu problém, protože v okolních lesích absolutně vymizely smrky. Byli jsme rádi, že jsme vůbec nějaký strom sehnali v blízkém okolí, abychom nemuseli platit za dopravu. Dovezeme ho ze sousední obce. Mají malý pozemek, kde kvůli kůrovci smrky schnou a s kolegou jsme se dohodli, že si od nich strom vezmeme,“ vysvětlil starosta. Přesto bude letošní májka poloviční, než

Májka zdobí střed Rymic každoročně už dvacet let. Strom místní zvedají pomocí jeřábu, za čtyři hodiny bývá hotovo. Foto: archiv OÚ Rymice

byli zvyklí. Ve vsi mívali dvacetimetrovou, letos bude pak bude zpodobně vysoká jen deset metrů.

Májku by měli stavět v pátek 26. dubna, střed obce pak bude zdobit do 25. května. „Stavění se obejde bez

kulturní vložky, až kácení je slavnostnější. Strom zvedáme jeřábem. Dřív se to dělávalo ručně s pomocí žebříku, ale od toho se už kvůli bezpečnosti upustilo,“ řekl velitel rymických dobrovolných hasičů Martin Tabarka. Máj se u nich staví vždy v poslední dubnový pátek. Celá akce trvá tři až čtyři hodiny, podle velikosti stromu. „Májku nehledáme, technicky ji máme zabezpečenou tak, aby se nedala jednoduše pokácet. Opatříme ji železným opevněním, ostatním drátem, aby s tím měl případný zloděj co nejvíce práce. Kromě toho je strom uprostřed návsi a případně pokácení by bylo obrovským rizikem. Pokácet lze jen jedním směrem, kdyby spadl jinam, bylo by to na střechy domů. Kdyby se ale hledávalo, když bylo víc omladiny,“ připomněl Martin Bartík.

Nejde o to si strom krást, věří v Brodce

V Brodce u Prostějova výběr stromu nechávají na poslední chvíli. Ozdobený kmen se zelenou špičkou tam staví 1. května. „Zavoláme místnímu hraběti, který vlastní okolní lesy. Zajedeme tam a když nám něco padne do oka, strom vezmeme. Loni to nebyl problém, letos něco

vykáceného je, ale věříme, že najdeme. Jeden strom nemůže být takový problém,“ neměl v půlce dubna obavy starosta brodeckých dobrovolných hasičů Ladislav Hejdušek. Se zdobením a stavením pomáhají i mladí hasiči, v obci je to tradice aspoň patnáct let. Ani v Brodce májku nehledají. „Stalo se nám, že ji chtěli pokácet a jednou nám ji dokonce skáceli, ale to je už dávno. Také už nám strom porazili ještě předtím, než jsme ho stačili postavit, tak jsme museli honem pro druhý. Teď nehledáme. My jsme nikomu nic nekradli a spoléháme na to, že ani nám nebude chtít nikdo nic vzít. Navíc tady ani taková tradice v okolí není,“ poznamenal hasičský starosta. Podle něj jde hlavně o společnou radost, ne naschvály.

V Hněvotíně staví strom pětadvacet lidí

Hezký, rovný, okolo 25 metrů vysoký. Takový smrk letos ozdobí Hněvotín u Olomouce. Tamní dobrovolní hasiči jej staví ručně, letos v sobotu 4. května. Strom ale přivezli už o dva týdny dřív. „Dávají se pod něj vzpěry, takové dřevěné vidličky, postupně od nejmenší po největší, celkem jich máme pět, přičemž ta nejdelší má deset metrů. Celkem nás je pětadvacet,

proti sobě máme natažená dvě lana, je potřeba udržet stabilitu,“ vysvětlil postup Vladimír Lepař, člen hněvotínského sboru dobrovolných hasičů. Jejich strom každoročně patří k těm nejvyšším v okolí. „Loni měl třiatdvacet metrů, ale býval už i pětatřicet metrů vysoký. Vybíráme si ty nejvyšší. Když projíždíme okolními vesnicemi a díváme se po májích, ta hněvotínská je určitě jedna z nejvyšších,“ srovnal.

Máj v květnu musí stát

Máj stojí u hasičárny je v Hněvotíně letitou tradicí. Stejně tak je pravidlem, že celá akce je na bedrech tamních hasičů. „Když se nás začátkem roku lidé ptají, jestli budeme stavět májku, odpovídáme, že určitě! To musí být,“ pousmál se Vladimír Lepař. Podobně to mají i v Brodce u Prostějova. „Tak jako se dělají ostatky nebo pes na jaře, prvního května musí stát májka,“ řekl Ladislav Hejdušek. I pro rymické je květen spojený s májí. „Je to symbol. Pálení čarodějnic u nás neděláme, akci pořádá vedlejší obec. Nechceme tříštit síly ani návštěvníky. Zato máme májku, kterou na konci května slavnostně podetneme,“ doplnil starosta obce Martin Bartík.

Hanácké Benátky letos míří víc na děti

LITOVEL

Litovelské náměstí Přemysla Otakara zaplní v sobotu 8. června návštěvníci festivalu Hanácké Benátky. Pořadatelé se snažili o bohatý program. „Dramaturgii stavím tak, aby si vybralo široké věkové spektrum. Věřím, že pro mladé bude největším tahákem akce talentovaný Thom Artway, který je úspěšný i na mezinárodní scéně a určitě o něm ještě hodně uslyšíme. Střední generaci jistě nezklame Petr Kolář s kapelou. Jsem ráda, že se mi naučili fanoušci psát, jaké kapely by v Litovli rádi viděli. Často poptávali kapely Traktor a Dymytry. Proto jsem je do programu také zařadila,“ uvedla ředitelka pořadajícího Městského klubu Litovel Hana Neumanová.

Dále se na festivalu představí také The Gardeners, kompaktně-popová kapela z Olomouce a okolí, která vystupuje od roku 2008 a přitahuje posluchače všech věkových kategorií, nebo zpěvačka Debbi známá z prvního ročníku Česko Slovenské SuperStar. Děti se mohou těšit například na Mi-

nizoo litovelského Domu dětí a mládeže. Na nejmenší pamatuje dramaturgie festivalu šířeji. „Letos je sice program rockovější než jindy, ale to neznamená, že by Hanácké Benátky nezůstaly typem rodinné akce. Ostatně část pro děti jsme dokonce posílili. Dopoledne bude na náměstí probíhat taneční dětský program s vítězem Star Dance Honzou Ondrem. Po celý den v parku Míru spousta akcí a stanovišť pro děti, jarmareční pohádky Divadla eMILLion, nově i pohádková stezka nebo třeba expozice z Pevnosti poznání Olomouc. Také letos jsme připravili jízdy na pramicích pod náměstím a spoustu dalších doprovodných akcí pro zabavení celé rodiny,“ přiblížila doprovodný program Neumanová.

Ani tím výčet aktivit festivalu nekončí: od 11 do 19 hodin bude možné vystoupat do radniční věže. Kdo předloží vstupenku na Hanácké Benátky, může si v základní škole Vítězná zajít na hodinu zdarma do posilovny a bazénu. Totéž platí i pro litovelské Městské koupaliště (přírodní biotop) od 9 do 19 hodin. (jej)

V Litovli ani letos nebude chybět jarmark, atrakce a zábavní soutěže pro děti, dobrodružná příjízka na pramicích pod náměstím nebo ohňostroj. Foto: www.hanackebenatky.eu

Divadelní Flora bude spolu s Bergmanem šeptat i křičet

Divadlo pod Palmovkou se stalo Divadlem roku 2018. V Olomouci představí Goethova Fausta v režii polského režiséra Jana Klaty.

Foto: archiv Divadelní Flora

Renomované české i německé divadelní scény se představí v květnu na festivalu Divadelní Flora v Olomouci. Třináctý ročník jedné z největších středoevropských přehlídek zve také na korejské tanečníky, hudební koncerty, filmy švédského režiséra Ingmara Bergmana nebo besedy a workshopy. Festival s mottem Šepoty a výkřiky se uskuteční ve dnech 15. až 26. května.

IVA NAJĐONOVOVÁ

OLOMOUC

Výraznou dramaturgickou linií posledních ročníků jsou představení německojazyčných souborů a letošní rok není výjimkou. Do Olomouce vůbec poprvé zavítá drážďanská činohra a legendární Berliner Ensemble. „Jedná se o respektované evropské divadlo. Jejich adaptace Grassova Plechového bubínku patří k nejpůsobivějším německým inscenacím posledních let,“ uvedl k programu ředitel festivalu Petr Nerušil.

Diváci se dočkají také dvou světových premiér, které chystají mnichovští nezávislí tvůrci ve spolupráci s hereckými lidry tamního Residenztheateru – scénický komentář Trumpovy knihy The

Art of the Deal a komorní autorský titul Šepoty a výkřiky.

Přijede české Divadlo roku

České divadlo budou v Olomouci reprezentovat přední tuzemské ansámby: Divadlo pod Palmovkou, které se pyšní titulem Divadlo roku 2018, Dejvické divadlo, Divadlo Na zábradlí nebo brněnské HaDivadlo. Českou tvorbu doplní soubory Kolonie, Divadelní spolek Jedl či nastupující generace divadelníků pražské DAMU – Katedry alternativního a loutkového divadla. Nejnovější repertoárový titul Opuštěná společnost pak poprvé uvede olomoucké Divadlo na cucky.

Performativní programová linie Divadelní Flory se letos zaměří na současný korejský tanec. „Festival navštíví výjimeční choreografové a taneč-

níci, kteří patří k reprezentantům progresivních proudů současného korejského tance. Na jednotlivá představení budou navázány diskuze a připraveny budou také dva workshopy,“ zmínil dramaturg taneční programové sekce Jan Žurek.

V rámci festivalového ročníku, jehož motto odkazuje k názvu slavného filmu, nabídne Divadelní Flora retrospektivu Ingmara Bergmana. Kolekce šesti klíčových snímků ikony světové kinematografie uvede ve filmovém sále olomouckého Konviktu. Filmy doplní dokument Hledání Ingmara Bergmana a přednáška filmové historičky a publicistky Stanislavy Prádné.

Tisíce návštěvníků

Kromě stále populárnějších besed s tvůrci a interprety

inscenací hlavního programu pořádá festival hudební produkce, dětská představení a další doprovodné aktivity. Přehlídku navštívilo v loňském roce přes osm tisíc diváků, pořadatelé letos očekávají, že zájem bude ještě větší. „Věřím, že inspirativní ozvěna festivalového leitmotivu bude intenzivně rezonovat na všech festivalových jevištích a že intimní herecké zvěsti i naléhavé, často až apelativně laděné výpovědi budou publikum zneklidňovat i dojmát a podněcovat jeho obrazotvornost,“ dodal Petr Nerušil.

Představení se budou konat na pěti festivalových scénách, kterými jsou Moravské divadlo, S-klub, Muzeum umění Olomouc – Divadlo hudby, Konvikt a Divadlo na cucky.

Setkání připomnělo 80 let od vypálení synagogy

OLOMOUC

Od vypálení olomoucké synagogy nacisty letos uplynulo osmdesát let. Březnové výročí si připomněli na Palachově náměstí, kde synagoga stála, zástupci olomoucké židovské obce i studenti judaistiky na zdejší univerzitě.

Studenti zahájili připomínku tragédie písní, zahráli také divadelní scénku Purimšpíl. Poté k přítomným promluvil předseda Židovských obcí v ČR Petr Papoušek, představitel města a Olomouckého kraje. Závěrečnou modlitbu pronesl vrchní zemský rabín Karol Sidon.

Podobná akce se v Olomouci konala poprvé po mnoha letech. „Vzpomínka proběhla 7. března 1990, kdy byla poblíž místa vy-

pálené synagogy na fasádě budovy sousední Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého za přítomnosti široké veřejnosti slavnostně odhalena pamětní deska připomínající synagogu, dílo architekta Zdeňka Hynka a sochaře Zdeňka Přikryla,“ uvedl Papoušek. Dodal, že pamětníci, kteří tragédii zazili, již zemřeli.

Na pořádání pietní akce se podílelo také Centrum judaistických studií, které působí na filozofické fakultě univerzity. „Spolupráce s Centrem judaistických studií Kurta Ursuly Schubertových je dlouhodobě výborná. Mimo tuto akci mohou připomenout jejich podíl na organizaci festivalu Dny židovské kultury a tak dále. Jsme rádi, že centrum zde existuje, a vě-

říme v jeho další podporu od Univerzity Palackého,“ dodal Papoušek.

Synagoga vyrostla na tehdejší náměstí Marie Terezie v roce 1897. Na podnět rabína Bertholda Oppenheima byla postavena monumentální budova v tehdy módním orientálně-maurském slohu podle návrhu architekta Jakoba Gartnera. Byla centrem židovského života v celém okolním regionu.

Stavba měla impozantní rozměry, díky nimž se stala jednou z dominant města: byla vysoká 38 metrů při základně 22 x 39 metrů. Mohlo se v ní shromáždit skoro 750 lidí.

Těsně po německé okupaci ji olomoučtí nacisti zapálili. Dnes slouží volně prostranství jako parkoviště. (jej)

Olomoucká synagoga stávala na dnešním Palachově náměstí od roku 1897 do roku 1939, kdy byla vypálena olomouckými fašisty. Foto: Muzeum umění Olomouc

TIME-OUT PETRA KOMÁRKA

Více analýz o malých klubech

Nedávno jsem si za účelem rozhovoru telefonoval se Slavomírem Lenerem z českého hokejového svazu. Jeho manažer rozvoje ledního hokeje mluvil zajímavě. Nejvíce jsem zpozorněl při jeho poslední odpovědi. Na můj dotaz, jaký přínos znamenají pro český hokej malé, případně menší kluby (ne tak velké jako ty s mužskou extraligou), se zmínil i o před časem zpracované vlastní analýze.

Slavomír Lener se v ní zaměřil na české reprezentanty (i ve výběrech do 18 a 20 let) a hráče v NHL za posledních deset let. Vyšlo mu, že skoro 80 procent jich vzešlo z menších a malých klubů. To podle zkušeného trenéra ukazuje na jejich důležitost pro náš národní sport.

Souhlas!

Při těch slovech jsem si však zároveň pomyslel: Škoda, že si podobný vlastní rozbor neudělali i jiní lidé z hokejového svazu. Přesněji ti z výkonného výboru.

Kdyby k tomuto kroku šáhli, možná by na svém zasedání ve druhé polovině března rozhodli jinak. Na stůl se jim znovu vrátilo bleskurychlé

zeštíhlení juniorské extraligy. Znovu potvrdili vyřazení klubů bez statusu akademie. Jedinou výjimkou vedle 17 akademií zůstala Olomouc, k níž ještě později přibyl rakouský Salcburk. Vsetín, Havířov a Přerov, nebo uchazeči z nižší soutěže, mají podle verdiktu funkcionářů smůlu.

Rozhodnutí ze svazu je rozhodnutí ze svazu. Na druhou stranu, dotčené kluby se proti němu mohou bránit. Jak, to záleží na nich.

Jedno je však jisté. Kdyby se vyřazování týmů řešilo sportovní cestou, určitě by to (nejen) pro ně bylo spravedlivé. Za svůj přínos by si takový přístup zasloužily. Snad to do budoucna při podobných situacích ukáže více analýz.

petr.komrek@seznam.cz

Brankáře Šustru nakopli třetiligový Vyškov

Do žáků nastupoval v útoku, pak se ale zabydlel v bráně. Martinu Šustrovi paradoxně pomohla zranění spoluhráčů. Jeho zajímavý příběh tím však teprve začal.

PETR KOMÁREK

VYŠKOV

První zkušenosti s míčem sbíral Martin Šustr na hřišti v Boskovicích. Jeho dětským snem bylo stát se útočníkem, který bude dávat hodně gólů. U vlastní brány zůstat nechťel. Natož, aby se z něj stal gólman. Ani náhodou!

Život ale přináší nečekané změny. Šustr se o tom přesvědčil už v žákovském týmu, když se v Boskovicích zranili oba brankáři a on se z pole přesunul na jejich místo. Nějakou dobu si zvykal, pak jej nová fotbalová role zaujala.

Když si po dlouhých letech vybavuje celou situaci znovu, spokojeně přitakává: „Byla to dobrá volba. Jako útočník bych se tak daleko nedostal.“

Se spoluhráči tehdy patřili k slabším účastníkům žákovské ligy. Na boskovickou branku tak mířila spousta střel a brankářský elév se měl co ohánět. „Chytání mě díky tomu začalo bavit a zůstal jsem u něj až dodnes,“ usmívá se.

Z jihu později zamířil na prestižní fotbalovou adresu – do olomoucké Sigmy. Od svých vrstevníků se odlišoval výškou. Zatímco ostatní měli kolem dvou metrů, Šustr znevýhodňovalo jeho 186 centimetrů. Pro brankáře viditelný handicap, který spíše než on pocítují všichni okolo.

Výška? Důležitá je sebedůvěra

Na výškový rozdíl upozorňovali i uznávaní mládežnickí trenéři. „V dorostu mi říkali, že se svou výškou na vrcholový fotbal nemám. Pro mě to ale naopak byl hnací motor. Chtěl jsem ukázat, že gólman pro ligu nemusí mít dva metry,“ prozrazuje.

Místo výšky si našel jiné přednosti – mrštnost a reflexy. Byl rychlý na nohou a soustředil se na dobrý odraz od země. K tomu přidal pohotovost chůze do centru, čímž se svůj výškový limit snažil mazat. „Když člověk natáhne ruce, stejně je nad hlavami všech hráčů. Je to o sebedůvěře, ne o tom, kolik měříte,“ podotýká.

Svým úsilím všechny prognózy odborníků porazil a už jako osmnáctiletý debutoval za olomoucký A-tým. Proti Zlínu se podílel na zisku bodu za remízu 1:1. Stejný výsledek se zrodil i při jeho druhém startu v zápase s Baníkem Ostrava.

Šance po trestu za údajnou korupci

Po něm došlo na domácí utkání se střížkovskými Bohemians. Martin Šustr do něj

Martin Šustr chytá balon při zápase za Baník Ostrava.

Foto: fcb.cz

sice nezasáhl, jeho kariéru ovšem přesto ovlivnil. Sigma si výhrou 3:0 zajistila účast v pohárové Evropě, kde vypadla až ve čtvrtém předkole Evropské ligy s Evertonem z anglické Premier League.

S odstupem času však přišla daleko závažnější věc. Kvůli nikdy neprokázaným událostem spojeným se zápasem proti Střížkovu stihlo olomoucký klub obvinění z korupce. Kauza se táhla od roku 2010 do roku 2013, civilní soud nakonec všechny aktéry zprostil obžaloby. Tresty ale vynášela disciplinární komise fotbalového svazu. Hanákům už v srpnu 2011 vedle pokuty v řádu statisíců odečetla v probíhající sezoně devět bodů. Petr Drobisz, brankářská jednička, navíc kvůli narčení z předání úplatku nesměl rok a půl chytat. „Přišlo to dost nečekaně. Nikdo netušil, že by se nám mohlo něco takového stát. Jakmile nás ale trest stihl, nebylo moc času nad ním přemýšlet,“ přiznává Šustr, který tehdy patřil do trojice brankářů prvního mužstva Sigmy.

Zase dvě remízy

Místo Drobisze ukázal trenér Zdeněk Psoška na něj. „Zůstali jsme s Bártičem (brankářem Michalem Bártou – pozn. red.) sami. Trenér mi dal prostor a nějaké body jsme uhráli,“ vzpomíná Šustr na remízy 1:1 doma se Slováckem a 2:2 na pražském Žižkově, které Olomouc v kolonce bodů posunuly ze záporných čísel na nulu.

Po zásahu disciplinárníky se Sigma celou sezonu 2011/2012 pohybovala ve spodních patrech tabulky. Zabrat dostala i psychika mužstva. „Tohle zamává s každým. Máte nahrané body (Sigma v prvních třech kolech získala sedm bodů – pozn. red.), pak vám je zničehonic seberou a jdete do minusu. Bylo to těžké období, ale kádr byl kvalitní a dokázal se z toho dostat,“ zdůraznil dnes osmdvacetiletý brankář, že to nejpodstatnější se Olomouckým povedlo. V první lize se – hlavně díky úspěšné jarní misi legendárního Petra Uličného – zachránili.

To už ale v olomoucké brance stál jiný muž, Zde-

něk Zlámal. Pro modrobílý se stal novou stabilní jedničkou, Šustr mu místo přepustil po remíze se Žižkovem. „Přes ‚Boba‘ cesta do brány nevedla, chytal fantasticky,“ krčí rameny, ale bez zklamání v hlase.

Řadu věcí bych udělal jinak

Příležitost, kterou předtím dostal, nebral v necelých 21 letech jako životní. Řadu věcí tehdy vnímal jinak než dnes. „Jako mladý jsem si té šance nevážil tolik, jako bych si jí vážil teď. Sám vím, že jsem toho hodně mohl udělat jinak. Ale čas už zpátky nevrátíte, dost věcí jde za mnou,“ nezastírá, že to nebyli jen kvalitnější a zkušenější kolegové, kdo už jej zpátky do sestavy nepustil. „Čím je člověk starší a zkušenější, tím víc se stará o své tělo. Víc na sobě pracuje a přemýšlí, jak se zlepšit. Ve dvaceti si myslíte, že jste nachystaní na ligu, ale zpětně mohu říct, že jsem určitě nebyl,“ říká Šustr otevřeně.

Do prvoligového utkání za Sigmu pak už zasáhl jen jednou. V prvním kole sezony 2012/2013, kdy se v Českých Budějovicích po čtvrtrohodině Zdeněk Zlámal zranil. Gól ze hry nepustil, inkasoval pouze za penalty, kterou zahrával ex-olomoucký Rudolf Otepka. Jeho trefa pro Sigmu znamenala porážku 0:1, Šustr po čtyřech remízách poprvé v životě nevychytil mezi elitou ani bod. Jeho stopa v klubu slavícím letos sté výročí od založení tým skončila.

Baník je velkoklub. Dva roky byly super

Ještě ve stejném ročníku se přesunul o dvě úrovně níž a pomáhal Zábřehu. Třetí ligu poznal také v Kroměříži, poté přišla neodolatelná nabídka. O služby boskovického rodáka stál Baník Ostrava, v té době ve druhé lize bojující o rychlý návrat na výsluní. „Nešlo to odmítnout, Baník je velkoklub. Dva roky v jeho kádru byly super,“ pochvaluje si s tím, že vyjma tria Slavia – Sparta – Plzeň podle něj větší klub než Ostrava v Česku není.

V Baníku kryl první sezonu spolehlivě záda ostřílenému Petru Vaškovi. Pak ho zastavilo zranění v podobě

zložené nohy. Po jeho vyléčení chodil na hřiště už v nejvyšší soutěži a svůj počet startů v ní zaokrouhlil na deset.

Loni na podzim působil na stejném stadionu jako Baníkovci, hostoval však u druholigových Vítkovic. V zimní pauze nastal zlom. Šustr se s Baníkem dohodl na předčasném ukončení smlouvy. Původně mu měla běžet ještě půl roku, ale chtěl si najít jiné angažmá, které by ho především po fotbalové stránce naplňovalo. Místo našel přibližně čtyřicet kilometrů od svého rodiště. Ve Vyškově. „S vedením jsem seriózní jednání, znal jsem trenéra i pár kluků. Nic jsem neriskoval a věděl, do čeho jdu,“ shrnuje.

S Vyškovem chceme vyhrát jaro

Do Vyškova pravidelně dojíždí po dálnici z Olomouce, kde se před deseti lety usídlil. U hanáckého účastníka třetí ligy jej potěšilo, že se netají svými ambicemi. „Kádr s mladými šikovnými kluky se chce posouvat dál. Cíl máme jednoznačný – jarní část soutěže chceme vyhrát a porvat se o postup do druhé ligy,“ má jasno.

Pro spolupráce chce být jistotou vzadu, aby se Vyškov mohl prezentovat dobrým fotbalem, který se bude líbit fanouškům. Ti svůj tým neváhají vyjet podpořit ani ven. Například v Líšni jich byl plný autobus.

Do klubu přišel Šustr už po hrubé zimní přípravě, kterou absolvoval ještě ve Vítkovicích. Po kondiční stránce byla náročná, což brankáře dobře připravilo. V novém působišti pak začal pilovat práci s míčem. Věnuje se mu také trenér brankářů a vzájemně si pomáhá s gólman-ským kolegou Davidem Juránem. „Když jeden něco vidí, radí druhému. Takto by to mezi gólmany mělo být a funguje to skvěle,“ poznamenal Šustr, který se s Vyškovem dohodl na spolupráci do konce jara. Co bude dál, se uvidí. Bývalý brankář Sigmy a Baníku se nevzdává vysokých ambicí. „Když budu zdravý, věřím, že odchytám celé jaro. Šance posunout se někam výš snad ještě přijde,“ doufá.

Sportovec měsíce

Mladí hokejisté Prostějova

Po vleklých problémech a faktickém zániku jednoho z klubů mládežnický hokej v Prostějově znovu ožil. Zásahu na tom má SK Prostějov 1913. Klub, který v létě 2016 vznikl z vůle rodičů mladých hráčů či bývalých hokejistů, jako jsou Marek Černošek a Pavel Kumstát. Od letošní sezony znovu zapojil do soutěží i juniory a dorostence. Jeho hokejisté se však ukazují také v dalších kategoriích.

Příkladem je ročník 2012, neboli první hokejová třída. Po přípravce jde o druhou nejmladší kategorii, to ale neznamená, že by se její

členové neúčastnili turnajů. Na přelomu března a dubna startovali malí Prostějované na silně obsazeném mezinárodním turnaji v Orlové. V sedmi zápasech minihokeje ani jednou neprohráli a s pěti výhrami a dvěma remízami se radovali ze zisku zlatých medailí.

Na cestě za prvním místem si kluci z Hané poradili s vrstevníky ze Šumperka, Uherského Brodu a domácí Orlové, ovšem rovněž se soupeři ze Slovenska, Maďarska, Rakouska a Běloruska. Prostějovskému hokeji, který loni oslavil 105. výročí, tak rostou nové naděje. (kom)

Hokejisté SK Prostějov 1913 z ročníku 2012 na mezinárodním turnaji v Orlové, který vyhráli. Foto: skprostějov1913.cz